YARIM AY

Nº 18

15 Kr

ONUN EN
ACAKTIR

TOM

1

YARIM AY

HAZIR OLMUŞTUR.

BEZ KAPLILARI : **225** Kuruştur.

MEŞİN „ : **250** „

Mecmualarını gönderüp kaplatmak isteyenlerden :

BEZ KAPLAR İÇİN : **50** kuruş

MEŞİN „ „ : **75** „ alınır.

RİCA : Kaplanmak üzere mecmualarını gönderenler, bunların geri gitme posta masrafı için, ayrıca 25 kuruş göndermelidirler.

Türk Ulusu !..

Cumuriyet bayramın kutlu olsun !.. İki kere kutlu olsun !.. Büyük önderimize de, Sana da geçmiş olsun!.. Yapılan büyük devrimleri çekemeyen.. Türk ulusunun yükselmesini istemeyen.. Vatan sevgisi bilmeyen birtakım alçaklar, birsürü kanlılar; hepimizin canından eren (aziz) olan Atatürk'ün varlığını yoketmek istediler. Bunu nasıl düşünebildiler?.. Onu öldürmeğe nasıl kıyacaklardı ?..

Alçakça düşüncelerini karanlıklar içinde başarmak isteyen canavarlar !..

Onu bizden alamazsınız; canı bedenden ayıramazsınız !... Bunu hiç bir vakit unutmayın ki : Atatürk artık ölez (fanî) bir varlık değil, bengi (ebedî) bir ülkü olmuştur. Ülkü ise ölmez ve öldürülemez !..

15 GÜNDEN 15 GÜNE

Kitabsız Kalan 500,000 İlkokul Talebesi

Geçen gün (28-10-935) bir ilkokul direktörü ile konuşuyorduk. Yeni başlayan ders yılı hakkında düşünce ve görüşlerini sorduk. Söylediklerini harfi harfine yazıyoruz :

S — İlkokullarda durum ne haldedir ?...

C — Acınacak bir halde. Talebe çok, yer yok. Sınıflarda 70, 80 çocuk var. Bunları ayıramazsak ne öğretmenler ders yapabilirler, ne de talebeler birşey öğrenirler.

S — Dersler başladı mı ?..

C — Evet başladı: Ancak kitabsızlıktan çok büyük sıkıntı çekiyoruz.

S — Ne demek ?

C — Bu demek ki okutulacak kitap yok. Kitapların bir kısmı daha hazır değil demek. Biliyorsunuz ki, şimdiye kadar birçok öğretmenler ve yazıcıların yazmış oldukları (Kıraat) kitablarını okutuyorduk. Kültür Bakanlığı bu yıl bunların hepsini resmî listeden çıkardı; yerine Bakanlıkça yazdırılmış (İlk Okutma Kitablarını) koydu. Koydu ama kitablar ortada yok. Bunlardan yalnız ikinci sınıf kitabı basılmıştı ; o da tükendi. Şimdi birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci sınıflarda ***yani bütün okulda okuma kitabı yoktur. Sizin anlıyacağınız yarım milyon talebe kitabsızdır.*** Biz haziran başında okulu kapamıştık. Dört ay tatilden sonra okula dönen talebenin, şimdi daha aylarca kitabsız kalması nekadar acıdır. Düşününüz ki ilk okullarda derslerin temelini okuma kitapları teşkil eder. Bunlar olmayınca öğretmenler ne yapsınlar ?...

S — Öteki kitaplar ne halde ?

C — Onların hepsi hazırdır, çocuklar düzgün düzgün derslerini yapıyorlar.

S — Öteki ders kitaplarının hazırlanıp, okuma kitaplarının hazır olmamasının sebebi nedir ?..

C — İşittiğimize göre bu kitapların yazılması bitmeden, resimleri tamam olmadan işe başlanmış ; tabiî bu yüzden baskı işleri gecikmiştir. Bir de bu kitabların baskısı Devlet Basımevine verildi ; halbuki burası birçok özel işlerinden başka, Türk Dili Araştırma Kurumunun "Dil Kılavuzu„ nu basıyordu. Orta ve liselerin kitaplarının birçoğunu yetiştirememiş bir halde idi. Okuma kitaplarını da basmağa başlayınca bu defa bütün okullar kitapsız kaldılar.

S — Tek kitap olarak çıkan Okuma kitabını gözden geçirdiniz mi ? Geçirdinizse kanaatiniz nedir ?.

C — İkinci sınıf kitabını gördüm, ötekilerini bilmiyorum. Bu kitapta, Kültür Bakanlığı Kültür kurulunca ilkokullar için kabul olunmuş bulunan ve Hayatbilgisi çerçevesi içinde Toplu öğretim esaslarına dayanan metoda hiç riayet edilmemiştir. Yeni dile çevrilmiş türlü türlü parçalar gelişi güzel kitaba sıralanmıştır. Kitaptaki renkli resimler ayarsız; boyaları tunuktur.

Sonra ikinci sınıfta çocuğun elinde bir tek okuma kitabı vardır, ve hergün derslerde bu kitabı okur. Okulların yılda üst üste yedi ay, yani 28 hafta ders yaptıklarını tutalım; 28 hafta 6 şar dersten 168 ders eder. 80 sayfalı bir kitap 168 ders için nereye yetişir?. Bu kitabı çocuklar en çok 30 derste bitirseler, geri kalan 138 dersde ne okuyacaklar ? Burası hiç düşünülmedi mi ?

S — Yeni kitapların çok ucuza satılacağı söyleniyordu, bari bu elde edildi mi ?

C — Ne gezer !... Ben, geçen sene 240 sayfalı dört renkli ikinci sınıf Hayat kıraatlerini, okuluma 48 kuruştan almıştım. Bu yıl çıkan Okuma kitabları onun üçte biri kadar olduğu halde ederi 17 buçuk kuruştur ; demek ki Hayat kıraatinin 80 sayfası 16 kuruşa geliyor. Ucuzluk nerede kaldı ?...

S — Bu yıl okullarda öğretim nasıl gidecektir ? Sınavlar geçen yıldan daha parlak bir sonunç verecek mi ?

C — Hiç ummam... bu yıl dil işi gerek çocukları, gerek öğretmenleri çok yoracaktır. Bir kere düşünün Okuma kitapları öz Türkçe ile yazılmıştır; öteki kitaplar eski bildiğimiz dilledir. Talebeler bir derste (okul, öğretmen, ödev, sınav) sözlerini okuyacak, öteki derste (mektep, muallim, vazife, imtihan) kelimeleri ile karşılaşacak. Daha bunun gibi yüzlerce örnek bulabiliriz. Bu durum çocukların körpe dimağlarını büsbütün karıştıracaktır.

S — Sizin fikrinizce ne yapılmalı idi ?..

C — Yeni Okuma kitapları tamamen hazır olmadığından, bu yıl bütün kitaplarla beraber eski kıraat kitabları kalmalıdır. Gelecek ders yılı için bütün kitapları şimdiden öz dile çevirtmeli, erkenden bastırmalı ve okullar açılmadan hepsini hazır etmelidir. Böylece öğretimde düzgünlük elde edilmiş olabilir.

***

Biz bu görüşmeyi - bir tek harf katmağa ihtiyaç görmeden - ilgili orunlara sunuyor, ve şayet doğru ise, 500 bin talebenin kitapsız bırakılmasına nasıl razı olduklarını soruyoruz ?

Yarım Ay

GÖRÜNÜŞE ALDANMAYIN

Sağlam bir vücutde

Sağlam bir kafa bulunur derlerse de..

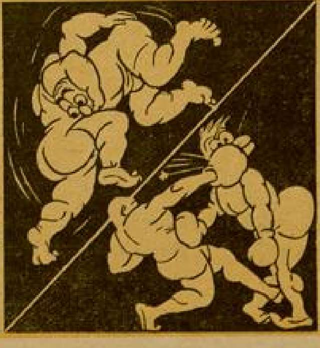

Hakikat ...

Bunun aksini göstermiştir!..

SALOME

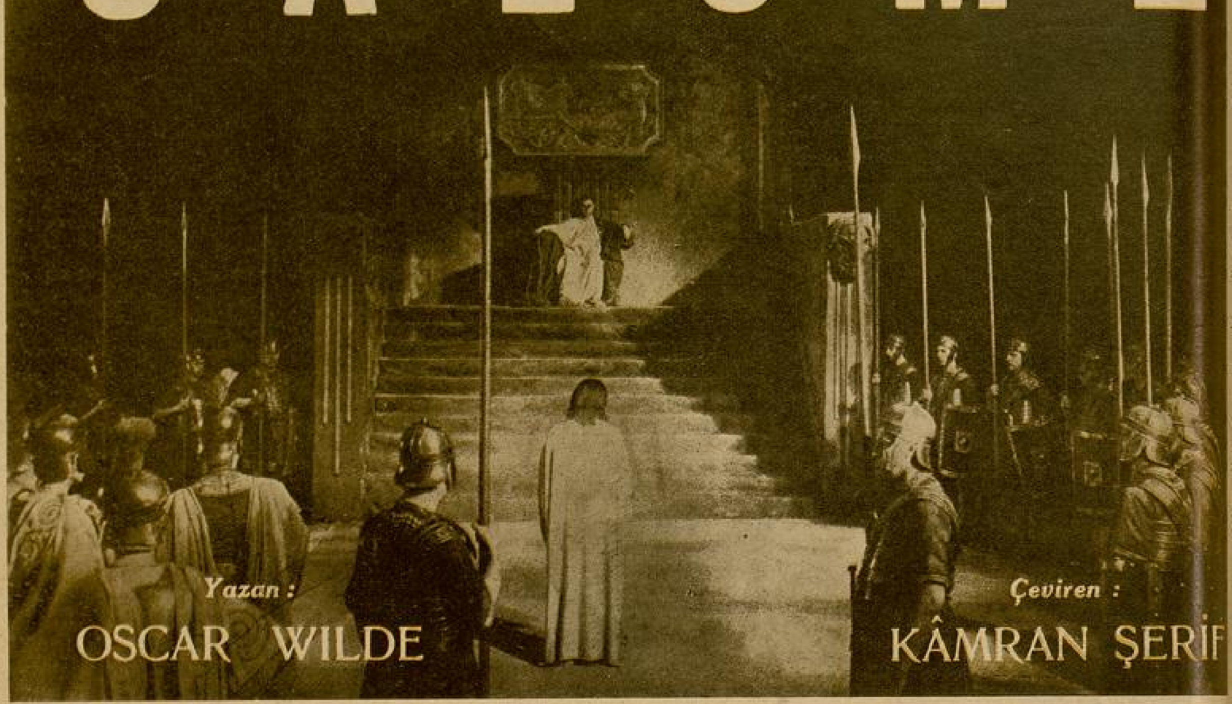

Yazan: OSCAR WILDE

Çeviren: KÂMRAN ŞERİF

Birinci Nasıralı — Hayır; orada değil. Ben Kudûsten geliyorum. İki aydanberi Kudüslüler ondan hiçbir haber alamamışlar.

Herod — Ziyanı yok; onu bulup benden söylesinler, ölüleri diriltmesine müsaade etmiyorum. Suyu şarap yapmak, cüzzamlıları, körleri iyietmek... isterse böyle şeyler yapsın. Bunlara birşey demem. Hatta cüzzamlıları iyietmeği, iyi bir iş sayarım. Fakat ölüleri diriltmeğe müsaade etmem. Ölüler geri gelirlerse müthiş olur.

Hz. Yahyanın sesi — Ah facire! kahpe! altın gözlü, yaldızlı gözkapaklı Babil kızı! Cenabıhak böyle emrediyor. Bir sürü insan bu kadına karşı kıyam etsin. Halk taşları alıp onu taşlasın.

Herodias — Emredin de sussun.

Hz. Yahyanın sesi — Harp zabitleri onu kılıçlarile parçalasınlar, onu kalkanları altında ezsinler.

Herodias — Artık bu kadarı denaettir.

Hz. Yahyanın sesi — Her türlü zulmü dünyadan böylelikle silip kaldıracağım; ve bütün kadınlar onun redaetini taklit etmemeği böylelikle öğrenecekler.

Nº: 4

Herodias — Benim için ne diyor işidiyor musun? Karını böyle rezil etmesine müsaade ediyor musun?

Herod — Senin ismini ağzına almadı.

Herodias — Almazsa almasın... Pekâlâ biliyorsun ki o beni terzil etmek istiyor. Ve ben de senin karınım değil mi?

Herod — Doğru, aziz ve asil Herodias, benim karımsın; ve bundan evvel de kardeşimin karısı idin.

Herodias — Beni onun kollarından sen çekip kopardın.

Herod — Doğru, ben ondan kuvvetliyim. O vak'adan bahsedildiğini istemem. Peygamberin söylediği müthiş sebep o vak'adır. Belki de ondan dolayı başımıza bir felâket gelecektir. Bu vak'adan bahsetmiyelim. Asîl Herodias, misafirlerimize riayet etmiyoruz. Sevgilim, sen kadehimi doldur. Büyük gümüş kadehlere, büyük billûr kadehlere şarap doldur. Kayserin şerefine i... ğim. Meclisimizde Romalı'lar var, ... ser'in şerefine şarap içmeliyiz.

Hep birden — Kayser! Kayser...

Herod — Görüyor musun, ... nekadar solgun?

Herodias — Solgun olmuş olm... sana ne?

Herod — Onu hiç bukadar s... görmedim.

Herodias — Ona bakma.

Hz. Yahyanın sesi — O gün g... kıldan örülmüş bir aba gibi siyah... cak; ve ay kan gibi kıpkırmızı kesil... Yıldızlar, incir ağacından olgun ... düşer gibi yere düşecek, ve yer... hükümdarları korkacaklar.

Herodias — Hahay... Bahse... günü görmek irterdim, ayın kan ... kıpkırmızı kesileceği, yıldızların ... incirler gibi yere düşecekleri ... görmek isterdim... Peygamber tıpk... hoş gibi söylüyor.., Fakat sesinin ... lağıma aksetmesine tahammül edem... rum. Sesinden nefret ediyorum. E... din de sussun.

Herod — Etmem. Ne söyle... anlayamıyorum, fakat bu birşeye... mettir...

MEVZUU YAHUDİ TARİHİNDEN ALINMIŞ

Herodias — Ben öyle alâmetlere inanmam. Sarhoş gibi söylüyor.

— Herod — Belki de ilâhî şarapla sarhoş olmuştur.

Herodias — Şarabı ilâhî, hangi şaraptır? Onu hangi bağdan toplarlar? Hangi şarap baskısında bulunur?

Herod — (Bu andan itibaren müttasıl Salome'ye bakar), Tigellenus, Romaya son gidişinde imparator seninle... şeye dair... konuştu mu idi? şeye dair canım?..

Tigellenus — Neye dair, devletlim?

Herod — Neye dair mi? Ben sana bir sual sordum, değil mi? Ne sorduğumu unuttum.

Herodias — Yine kızıma bakıyorsun. Ona bakamazsın. Sana demin de söyledim.

Herod — Zaten başka söylediğin yok ki...

Herodias — Öyle ise tekrar söylüyorum.

Herod — Şu hani herkesin dilinde dolaşan Mabedin tamiri meselesi ne oldu? Birşey yapılacak mı? güya mihrabın örtüsü çalınmış diyorlar değil mi?

Herodias — Onu sen çaldın. Rasgele lâkırdı söylüyorsun. Ben burada oturmıyacağım. İçeri gidelim.

Herod — Salome, bana bir oyun oyna.

Herodias — Oynatmıyacağım.

Salome — Canım oynamak istemiyor, İlbay!.

Herod — Salome, Herodias' kızı, karşımda bir oyun oyna.

Herodias — Kıza sataşma.

Herod — Sana oyna diye emrediyorum, Salome.

Salome — Oynamıyacağım İlbay!..

Herodias — (Gülerek) Nasıl sözünü dinliyor, görüyor musun?

Herod — Oynamış, oynamamış bana ne? Umurumda değil. Bu gece mes'udum. Hiç bukadar mes'ut olduğum yoktu.

Birinci asker — İlbayın halinde bir durgunluk var. Halinde bir durgunluk yok mu?

İkinci asker — Evet, halinde bir durgunluk var.

Herod — Neden mes'ut olmayayım. Dünyanın sahibi olan Kayser beni çok seviyor. Pek yakında bana kıymetli hediyeler gönderdi. Sonra, düşmanım olan Kapadokiya kralını Romaya çağıracağını bana vadetti. Belki Romada onu çarmıha gerdirecektir; çünkü Kayser dilediğini yapabilir. Cidden, Kayser büyük adamdır. Böylece görüyorsunuz ki mes'ut olmakta haklıyım. Hiç bukadar mes'ut olduğum yoktu. Dünyada saadetime engel olacak hiç birşey yok.

Hz. Yahyanın sesi — O, şu tahta oturacak. Al ve erguvanî elbise giyecek. Elinde, küfür ve dalâlet ile dolu bir kadeh tutacak. Ve Cenabıhakkın meleği ona gülümseyecek. Onu mezar kurtları yiyecek.

Herodias — Bak senin için neler söylüyor. Seni mezar kurtları yiyecek diyor.

Herod — O benden bahsetmiyor. O benim aleyhimde hiç birşey söylemez. O Kapadokiya kıralından bahsediyor, benim düşmanım olan Kapadokiya kıralından. Mezar kurtları onu yiyecekler. Beni değil. Bu peygamber benim aleyhimde hiçbir şey söylemez, yalnız kardeşimin karısını almak suretile işlediğim günahtan başka. Belki de haklıdır. Çünkü, doğrusu sen de kısırsın.

Herodias — Ben mi kısırım? Bunu sen mi söylüyorsun? Sen ki mütemadiyen kızıma bakıyorsun, ve onu zevkin için oynatmak istiyorsun. Abes lâkırdı. Ben çocuk doğurdum. Senin, hatta cariyelerinden bile çocuğun olmadı. Kısır olan sensin, ben değil.

Herod — Kadın, sus.. Sana kısırsın diyorum. Benden çocuğun olmadı, peygamber izdivacımızın bakikî bir izdivaç olmadığını söylüyor. Bunun, kızılbaşça bir izdivaç olduğunu, musibet getiren bir izdivaç olduğunu söylüyor.. Galiba da haklı. Fakat böyle şeylerden bahsetmenin sırası değil. Ben şimdi mes'ut olmak isterim. Cidden de mes'udum. Hiçbir şeyim eksik değil.

Herodias — Bukadar keyifli olmana memnunum. Keyifli olmak âdetin değildir. Fakat vakıt geç. İçeri gidelim. Gün doğduğu zaman eve gideceğimizi unutma. Kayserin sefirlerini her suretle ağırlamalıyız, değil mi?

İkinci asker — İlbayın ne fena bir durgunluğu ver.

Birinci asker — Evet durgunluğu var.

Herod — Salome, Salome!.. karşımda oyna. Sana yalvarırım, karşımda oyna. Bu gece öyle kederli, öyle kederliyim ki... Evet, bu gece kederleniyorum. Buraya geldiğim zaman ayağım kayıp kan içine düştüm; bu fena bir alâmet. Sonra, gayet eminim, havada kanat çırpınışları, dev cüsseli kanatların çırpınışlarını duydum. Bunun ne demek olduğunu bilmiyorum.. Bu gece kederim üstümde. Onun için karşımda rakset. Karşımda rakset, Salome, senden rica ediyorum. Eğer karşımda raksedersen, benden her istediğini vereceğim, hatta saltanatımın yarısını istesen bile.

Salome — (Kalkarak) Cidden her ne istersem verecek misin İlbay?

(Arkası var)

MACERALI — ESRARLI — HEYECANLI EDEBÎ PİYES

JAPONYAYI BUGÜNKÜ HALE GETİREN JAPON GAZETECİLİĞİ

YAZAN:
Niyazi Acun

Alman Gutenbergin Doğudan Batıya getirdiği basmacılık, Batıda serbest düşünen fikirler üzerinde en kuvvetli bağlılığı temin etmişti.

Dünyada nekadar cumuriyetçi fert var ise, hepsi Fransız büyük ihtilâlini bilir...

Fransız ihtilâlini cumuriyetçilere kazandıran en mühim vasıta basın olmuştur.

Köprü altlarındaki kulübelerde gizli gizli neşriyat yapan ihtilâlciler, en sonunda Avrupayı alt üst eden ülküölerine gazete vasıtasile muvaffak olmuşlardır.

Gazetesiz bir cemiyet bugün bilimisiniz bence neye benzer?

Güzel bir bahçe yetiştirmek isteyorsunuz, bahçenizin herşeyi tamamdır, yalnız iki şeyi eksik: suyu ve havası...

Suyun ve havanın bulunmadığı yerde hayat olmaz; şu halde gazetesiz bir cemiyetin fertleri de meyva vermeyen ağaçlara benzer.

İşte Doğuda büyük bir ulus olan, ve koca Çini Uluslar Kurumunun protestolarına rağmen, büyük kuvetleri sayesinde kolayca alıveren Japonyayı, bugünkü hale getiren Japon basınıdır.

Japon basını bugünkü durumile dünyanın en zengin basınlarından biridir.

Japon gazeteciliği akıllara hayret veren bir heyulâdır. Bugünkü Japonların ne demek olduğunu aşağıdaki yazılarım iyice isbat eder umudundayım.

Japonyada gazetecilik on yedinci asırda başlamıştır.

On yedinci asırda çıkan ilk gazete bugünkü gazeteler gibi değildi; adı «Yomiuri» idi.

Yomi = okumak...

Uri = satmak manasında olduğuna

Tokyonun Genel Görünüşü
— Mikado Saraylarından biri ; 2 — Büyük Ulusal Tiyatro ; 3 — Asahi Gazetesi İdareh

göre "Yomiuri" okuması para ile olan ve okunduktan sonra sahip olunamıyan gazetedir.

Çünkü, o zamanlar bugünkü gibi makineler yoktu, ancak tahta ile el baskıları vardı. El ile basılan gazete pek az basılırdı. Haberleri, kulaktan kulağa alınan haberlerdi.

Japonyanın rönesansı 1868 de başlar.

Eskiden yabancıların Japonyaya girmesi ve Japonların da harice çıkması yasak edilm 1868 de bu kanun değiştirildi.

Japonlar Avrupalılarla temasa b ladılar. Çok zeki bir ulus olan Jap lar, Avrupalılarla temas neticesi dükleri medeni yenilikleri pek ko benimsediler. Japon münevverleri pon fertlerini tenvir edebilmek biricik vasıtanın gazete olacağını d nerek, Avrupa basınını aynen al

Japonyanın en mühim limanların Tokyo civarında ve Tokyonun b olan Yokohama'da, Avrupaî bir g çıkarılmıştır.

1861 de Japonyada Ameri vardı; bunlar, Japonya ile temas e üzere gelmişlerdi.

Bu tarihlerde Hanserd adınd İngiliz, Nağasaki'de haftalık bir g çıkardı.. Bu gazete İngilizcedir.

Mecmua Japonyada fazla tiraj maya başlayınca Nağasakiden Yo ma'ya getirildi, ve burada gaze adı değiştirilerek «Japon Herald» çıkarıldı.

Osaka Asahi Gazetesi Binaı

Osaka Asahi Gazetesinin Yazıcıları

Japon Herald, Japonlar için değil, Japonyaya gelmiş olan İngiliz ve Amerikalılar için çıkarılmıştır.

Japonlar Yomiuri'nin çok iptidaî bir gazete olduğunu anlayınca 1870 yılında «Yokohama» «Mainiçişımbın» gazetelerini çıkardılar.

Bu iki gazetenin basılışı Yomiuri gibi tahta harflerle, değil, şimdiki harflerledir.

Gazeteciliğin siyasal bir iş olduğunu gören partizanlar, parti işleri dolayısile bir çok gazeteler çıkardılar ki, bugün onlardan halâ yaşayan «Tokyoniçi niçi» ve «Hoçi» gezeteleridir.

Tecim ve siyasa maksadile çıkarılan bu gazeteler, fazla kazanmak için halkın hoşuna gidecek herşeyi yazıyorlar ve bilhassa hükûmeti feralayan yazılar koyorlardı.

Hükûmet bu gazetelerin şerrinden kurtulmak üzere 1875 de basın (matbuat) kanununu çıkardı.

Hükûmet aleyhine neşriyat yapan gazetelerin cezası çok ağırdı.

Basın kanununa itaat etmeyen bir çok gazeteciler oldu, ve basın kanunu vasıtasile derhal hapis edildiler.

Hükûmetin bu kanunu şiddetle tatbik edişi, Japonyada fena akisler husule getirdi.

Hürriyet sevenler, yine neşriyatla, hükûmete şu tekliflerde bulundular; «Hükûmet bir parlemonto kursun ve ona göre realiteye riayet ederek basın kanununu yapsın».

Hükûmetin parlemento yapmasına meydan kalmadan Tokyoda kargaşalıklar başladı. Bu hareket hükûmet aleyhine idi ve bu sebeble siyasî bir takım partilerin kurulması istenildi.

Hükûmet bütün kuvetile bu partilerin tesisini şiddetle yasak etti.

Hükûmetin bu hareket tarzı halkın serbestliğini tanımamak gibi bir şeydi; tabiidir ki muhalifler çoğaldıkça hükûmet, bir çok hak ve menfaatlerinden kaybediyordu.

İlk yaptığı basın kanunu ile gazetelerle başedemiyen hükûmet, yeni bir basın kanunu yapıp gazete hürriyetini tanımıya mecbur oldu...

Gazete hürriyeti tanıldıktan sonra Japonyada teşkilâtı esasiye kanunu da derhal yapıldı (1890).

Gazeteler lâyık oldukları hürriyeti aldıktan sonra, neşriyatlarına bambaşka bir biçim verdiler, ki bu biçim tamamen yeni fikirlerin neşridir.

Teşkilâtı esasiye kanunu serbest fırkalar kurmak isteyen partizanları da sevindirdi; çünkü kurulması memnu olan siyasî partiler de bu tarihde kurulmaya başladılar.

1894, 1895 de Japonya - Çin harbi başladı.

Harp zamanında gazetelerin fazla satışı karşısında, başka başka birçok gazeteler daha çıkarıldı, ki bu gazetelerin sayısı onbiri bulmuştu.

Şunu da unutmıyalım, bu gazeteler sırf Tokyoda çıkan gazetelerdir.

Bu gazetelerin içinde o zaman (50,000) sayı satanları da vardı.

Japon gazeteleri hürriyete kavuşunca, kalka faydalı neşriyatlarile, Japonyayı dev adımlarile ilerleyen fen ve medeniyete kavuşturuyordu...

1904 de de Rus-Japon harbi başladı.

Harplerin başlaması, şüphesiz ki gazetelere en kısa bir zamanda büyük bir kazanç yolunun açılması demektir.

Harp sayesinde Japon gazeteciliği istikbalini bir kere daha sağlamlaştırmıştı.

Rus - Japon harbi sonunçlanınca, Japonyada hükûmet taraftarı bulunan « Kokumin » ve « Çio » gazetelerinden maada bütün gazeteler, hükûmetin aleyhine ateş püsküren yazılar yazdılar.

Buna sebep te, Japonlar bu harpte galip gelmişlerdi. Japonlar Ruslara daha ağır şartlar yükleyebilirlerdi.

Gazetelerin neşriyatı halk üzerinde çok zaman geçmeden derhal tesirini gösterdi ve Tokyoda bir isyan çıktı.

Bu isyan bize, gazetenin halk üzerinde oynadığı önemli rôlü gösteriyor. Daha bariz bir misal: hükûmet taraftarı olarak kalan yukarıda söylediğim iki büyük gazetenin tirajları birdenbire düştü. Birkaç okuyucusu da hükûmete sadık kalan memurlardı.

Rus - Japon harbinden sonra, günlük gazeteler sabah çıkışlarından maada, bir de ayni isimle akşam nushası olarak çıkarılmaya başladılar. Bunu ilk defa olarak «Hoçi» gazetesi yaptı.

Akşam üzeri büyük bir boşluğu fazla satışile dolduran Hoçi gazetesinin rakipleri de, birer akşam gazetesi çıkarmakta gecikmediler.

Japon gazeteciliğinde rekabet fazlalaştıkça yenilikler ve fazlalıklar başladı.

Meşhur roman muharrirlerinden Natsume Soseki, Asahi gazetesine bir çok romanlar yazdı.

Bu gazetenin bugün yalnız Japonyada

Tokyoda Asahi Gazetesi_İdarehanesi

Bir Japon Revüsünün ayrı ayrı sahneleri

değil, bütün dünyanın en büyük ve muazzam gazetesi olmasında biricik âmil, Natsume Soseki'nin romanları olmuştur.

Okuyucu bu gazetede hem havadis ve hem de roman bulunca gazete pek büyük revaç gördü.

Aşağıda isimlerini yazdığım gazeteler, Japonyanın en çok satılan gazetelerinin, Rus - Japon harbinden az sonraki günlük satış sayısını gösteriyor :

Asahi (Osaka)	350,000
Osakamainiçi	300,000
Hoçi	200,000
Yorozu	150,000
Kokumin	150,000
Yanato	150,000
Asahi (Tokyo)	80,000
Vesaire	

Gazetecilik günden güne ilerleyince basımevleri de otomatikleşti.

Bu çok kârlı işten fazla kazanç temin etmek isteyen kapitalistler çoğaldı, ve milyonlarca yene baliğ olan sermayelerle işe başladılar.

1928 yılında Japonyada büyük bir yer sarsıntısı oldu.

Japonlar bu yer sarsıntısından pek çok zararlar gördüler.

1931 yılının sonunda Japonyada muhtelif adlarla 1124 günlük gazete çıkmıştır.

Haftalık gazeteler : 463

On günlük gazeteler : 4714

Günlük, haftalık ve on günlük gazetelerin adedi 6301 tanedir. Bunlar yukarıda yazdığım gibi ayrı ayrı gazetelerdir.

Bugün çıkmakta olan günlük gazetelerin en çok satışı bir buçuk milyondur.

En az satılanı da on beş bindir ki, bu da, küçük il ve ilçelerde çıkan gazetelerin satışıdır.

Genel günlük gazetelerin satış mecmuu 19,000,000 dur.

Japonyada 17,5 milyon arda (ana, baba, evlât) vardır; yani her ardaya birden fazla gazete isabet etmektedir.

Günlük gazetelerin içinde milyondan fazla satış yapanların adedi dörttür :

Tokyoda çıkan Asahi ve Niçi Niçi.

Osakada çıkan Osaka Asahi ve Osaka Mainiçidir.

Tokyo Asahi ile Osaka Asahi ve Niçi Niçi ile Osaka Mainiçi gazeteleri biribirlerile anlaşmışlar ve biribirlerine her türlü yardımda bulunurlar. Meselâ; bu anlaşmak üzerine gazeteler biribirlerine yeni gelen resim ve havadisleri elektrikle gönderirler.

Akıllara hayret veren bu muazzam dört gazetenin büyük basımevleri vardır; içinde binlerce işçi ve yüzlerce yazıcı, muhbir ve ressam çalışır.

Bu dört gazetenin ayrı ayrı uça[...] vardır.

Uçakların bir kısmı: diğer Japo[...] hirlerinde olan hadiselerin havadis[...] yazmak için yazıcı, resimlerini [...] için fotoğrafçıları anında gö[...] getirmeye yarar.

Bu gazete binalarının içinde si[...] tiyatro ve konferans salonları va[...]

Her gazete karilerine sinema, ti[...] gösterir ve konferans verir.

Daha bunlardan başka, karil[...] her türlü yardımlarda bulunurlar. [...] ta olan kari, gazetesine müracaat [...] Gazete idarehanesi hastanelerde [...] kariini ucuza tedavi ettirir.

Japon gazeteleri, bizde Kızı[...] yaptığı işler gibi, kazaya uğ[...] kimselere yardımlarda bulunurla[...]

Bu gazetelere yazı yazanlar şü[...] siz ki yüksek tahsil görmüşlerdir. [...] da üçüncü sınıf bir yazıcının bi[...] nede aldığı para, bizim birinci sını[...] yazıcının üç senede aldığı pa[...] muadildir.

Orada yazıcı bir aylık ma[...] kendine bir otomobil ve bir [...] alabilir.

Darısı bizim başımıza.

★

J A P O N Y A D A

Sahne Hayatında Büyük Yenilikler

Sabahın Dokuzundan Akşamın Altısına Kadar Süren Piyesler, Artık Oynanmıyor. Japonlar Tiyatroya Sofra Takımları ve Bavullarla Gelmiyorlar.

Japonlar, 1868 de yaptıkları ayaklanmadan sonra, genel hayatlarında büsbütün Batılı oldular. Genel hayatlarında diyoruz, çünkü özel hayatlarında, evlerinde gene eskisi gibi kimonolarını giyip, yer minderlerinde oturarak dinleniyor; ve diğer an'ane ve âdetlerini yerlerine getiriyorlar.

Şu kadar ki kültür, ilim, fen, makine hususunda Avrupadan geri kalmak şöyle dursun ileri bile gidiyorlar. Şimdiye kadar genel hayatta yalnız bir nokta, özel hayatlarına bağlı kalmıştı. O da sahne işleriydi: Tiyatro ve Sinema.

Uzakdoğudaki bu koca iparatorluğun merkezi Tokyoda, ancak beş on senedir modern piyesler oynanmağa başlamıştır. Mikadonun saraylarından birinin karşısında Şiyada yamacı üstündeki tiyatro binasile, son zamanlarda yapılan baştanbaşa yeni biçimdeki Takaruzaka tiyatro salonu pek meşhurdur.

Ancak Japonyada tiyatroların, bizim ve Avrupa tiyatrolarının sahnelerinden daha fazla tertibatlı olmaları icab etmektedir. Onlarda "Hanamiçi„ denilen bir kısım vardır ki, kendi ulusal piyeslerinde aktörler, oradaki manivelâlar ve saire vasıtasile birdenbire kaybolurlar.

Japonyada, eskiden bizde olduğu gibi, kadınlar sahneye çıkmazlar, kadın rolleri delikanlılar tarafından, makiyaj yapılarak oynanırdı.

Eski Japon tiyatroları hiç te rahat yerler değildi. Her taraf küçük küçük localara bölünmüştü. Seyirciler üstüste buralara yığılır, toz duman içinde sahneyi görmeğe çalışırlardı. Eski Japon piyesleri çok uzundu. Bazan sabahleyin saat dokuzda başlar, akşamın saat altısında biterdi. Japonyada ancak elli senedenberi üç saat süren piyesler oynanmaktadır.

Eski piyesleri seyretmek için gelen Japon aileri çok defa sefertasları ve bavullarla tiyatroya girerlerdi. İstirahat zamanlarında yemeklerini yerler, ve şık bayanlar elbise değiştirirlerdi.

Onların da, öteki ileri uluslar gibi bu kadar uzun sürmiyen piyesler oynamıya başlamaları, hiç şüphesiz sade seyirciler için değil, en çok aktörler için iyi olmuştur. Eskiden, oyundan dönen bir aktör, adeta savaştan dönen bir yaralıya benzerdi. Ses kısılmış, beniz sararmış ve bütün uzuvlarda kımıldıyacak kuvet yok.

Sonra eski Japon piyeslerinde tirad dedikleri aktörün kendi kendine konuşması fasılları, tasavvur edilemiyecek kadar çok ve sonsuzdu. Hatta bir Avrupalı yazıcı bir Japon piyesinde baş role çıkan aktörün, sabahtan akşama kadar 20 kilometrelik bir yol yürüyecek kadar söz söylediğini hesaplamış; ve bunu, eski Japon tiyatrosu incelemeleri üzerine yazdığı bir makalede etraflıca anlatmıştır.

Bütün piyeslerde çok acıklı konular, baştan başa hakikata uygun olmak şartile, tasvir edilirdi. Karınlarını bıçaklayarak kanlarını şakır şakır akıtanlar, düşmanını boğup mosmur bir hale getirdikten sonra, onun cesedini sahnenin tozları arasında sürükliye sürükliye dolaştıranlar, en çok alkış toplarlardı.

Bereket versin ki, Japon milleti bu sinir oynatıcı san'at telâkkisinden kurtuldu. Şimdi birçok Avrupa piyesleri Japon sahnelerinde büyük başarışlarla oynanmaktadır. "Okullu kızlar„, "İki yüzlü adam„, "Bir bardak su„ ve saire..

Japon aktörleri, gerek eski Japon piyeslerinde, gerekse Avrupa temsillerinden adapte edilmiş piyeslerde, gösterdikleri başarışla çok kuvetli san'atkâr olduklarını ortaya koymuşlardır.

Bugünkü günde Tokyoda, yüksek Japon aile çocuklarının okumakta oldukları, büyük bir konservatuar vardır. Burada yeni usullerle dans, tiyatro, musiki ve saire öğretilmektedir.

Öteki taraftan Japonyada son zamanlarda Avrupa ve Amerika biçimi revülere de fazla önem verilmektedir. İşin en şaşılacağı: vaktile eski Japon tiyatrosunda nasıl kadın rolleri erkekler tarafından oynanıyorduysa, şimdi bu revülerde kadınlar erkek rolünü oynamaktadırlar.

Eski ve yeni Japon tiyatrolarından sahneler

ÇOBAN YILDIZI

Yazan :
CAHİT UÇUK

— Gelmiyeceksin, diye nekadar korktum «Işık». Yarım saattenberi geçen her dakikada, korkum biraz daha büyüdü, biraz daha genişledi. Taki seni kalabalık içinde görünceye kadar... Geldiğine pişman mısın Işık?...

Genç kadın, başını hafifçe kaldırarak delikanlının gözlerine baktı, yavaş bir sesle :

— Hayır, dedi. Pişman değilim, fakat gönlümün derinliklerinde yaptığımın kötü bir iş olduğunu bağıran bir ses var. Bunu susturamıyorum.

Delikanlı, güldü :

— Aldırma Işık. Her insanın içinde o geveze ağız vardır. Lüzumlu lüzumsuz söylenir durur, adı da vicdandır. İnsan o sese uyacak olsa...

— Sus kuzum, Cevad. Öğut istemiyorum. O sese rağmen geldim. Çünkü senin çağırışlarında ki kuvete, sürükleyişe dayanamadım. Yoksa yaptığım işin iyi olmadığına da inanıyorum...

Genç kadın susmuştu. Başından şapkasını çıkardı. Rüzgâr saçlarını uçuruyor, vakit vakit yüzünü örterek açıyordu.

Cevad, bu güzel kadını ele geçirdiğine sevinçli, uçuşan saçlarının çırpındığını küçük kumral başı zevkle seyrediyordu :

— Biliyor musun «Işık», ben ne yaptım?

Genç kadın merakla döndü :

— Ne yaptın?

Delikanlı, gülümseyerek bakıyor, birşey söylemiyordu. «Işık» tekrar sordu :

— Ne yaptın Cevad, söyle?

— Ama darılmak yok!

Genç kadın kaşlarını hafifçe yukarıya kaldırdı :

— Darılmıyacağım, söyle.

— İki üç arkadaşıma haber verdim, gelecekler... Yanlarında nişanlıları ve sevgilileri var...

— Ne yaptın Cevad! Bu çok korkulu bir iş... Sana darılmam derken arkadaş çağıracağın hiç aklıma gelmemişti.

Delikanlı, önüne bakıyordu. Keskin çizgili, tunç yüzünü ışıklandıran gülüşü yokolmuştu. Kırık bir sesle :

— Affet « Işık » . Evvelsi gece, senden bu gezinti vadini alınca öyle sevindim, öyle çılgına döndüm ki, ertesi gün arkadaşlarımla beraber içtim. Onlar pazara Adaya gideceklerini söyleyince, dudaklarım, içimin coşkun sevincile sırrımı söyleyiverdiler. Ama, üzülme «Işık»; bu çocuklar; benim en yakın ve sıkı dostlarımdır. Senin lâkırdını hiçbir yerde etmiyeceklerine inan...

Genç kadının yüzünü mahzun bir gülüş kaplamıştı. İçini çekti :

— Ne yapayım Cevad, mademki olan olmuş, bunun üstünde çok durmağa değmez.. Bu gezintinin ikimiz arasında kalmasını çok isterdim.

Delikanlı, genç kadının ellerini avuçlarına aldı :

— Söyleme «Işık»... Bu kırık sesle söyleme... Hayatımın en güzel günü, acıyla dolmasın.. İnan bana, arkadaşlarımı hiç yadırgamıyacaksın..

«Işık», birdenbire aklına gelmiş gibi sordu :

— Arkadaşların nereye gelecekler? Doğrudan adaya mı?

— Hayır, Kadıköy iskelesinden binecekler...

Genç kadın, delikanlıyı dinledikce, açılıyor, yüzündeki mahzun gülüş ışıklanıyor, gözlerinin nemli bakışları pırıldıyor, o sesin ahengine kendini kaptırıyordu.

İlk görüştükleri gece delikanlının gösterdiği yakınlık, onu alâkadar etmiş, konuşmasından, komplemanlarından büyük bir zevkalmıştı.

— Hava ne güzel değil mi «Işık» ? Sonbahar değil, yaz sanki... Bu tatlı sabah havası içinde yüzün, ismin gibi ışıklı... En karanlık yüreklere bile, aydınlık, renk, heyecan verebilirsin. Vücudun, saçların, gözlerin, dudakların ilâhi bir heyecanla başımı döndürüyor. Seni ne sonsuz bir aşkla seviyorum bilsen... Ya sen «Işık», bana biraz olsun sevgi verecek misin?

Genç kadının yüzü, içden bir gülüşle aydınlanmıştı. Dudaklarının arasından yumuşak bir fısıltıyla :

— Senin duygularının eşi benim de yüreğimi sarıyor, Cevad...

Vapur, Kadıköy iskelesine yanaşmıştı. Cevad ayağa kalktı, parmaklığın kenarına dayanarak, gözlerile arkadaşlarını aramağa koyuldu.

Üstünde yumuşak, bej rengi kumaştan bir kostüm vardı. Uzun boyu, geniş omuzları, güzel başile, yakışıklı bir delik[anlı] idi. Genç kadın, onu arkasından ze[vkle] seyrediyordu. Delikanlı, birden döndü:

— İşte hepsi gelmişler...

Elile altı kişilik küçük gurubu göst[eri]yordu. Birkaç dakika sonra üç genç [kız,] üç delikanlı ellerinde çantalar, pake[tler,] gülerek arka güverteye, Işıkla Cev[adın] yanına geldiler. Cevad arkadaşlarını [Işığa] tanıttı. Hepsi temiz, şık elbiseli, y[...] yüzlü, şen çocuklardı. Onların ca[nlı,] samimi halleri, genç kadının biraz ön[ceki] üzüntülerini gidermiş, içini rahata ka[vuş]turmuştu.

— Ne iyi oldu bugünkü gezinti..

Belki son güzel ve güneşli pazar olacak..

— Sahi. Eğleneceğiz galiba?

— Canım, biz bir araya geliri[z de] eğlenmememizin imkânı var mı?

Gülüyorlar, konuşuyorlardı. Da[...] ortadan başlayan konuşma; yavaş y[avaş] küçüldü, ikişer kişi arasında fısıltı h[aline] alarak devam etti.

Vapur, Moda açıklarından geçiyo[rdu.] Taze güneş ışıkları altında kıyılar, [...] uyanıyormuş gibi mahmur ve buğulu[ydu.] Serin rüzgâr, suları karıştırıyor, d[eniz] kokulu nefeslerile, güneşli havayı d[old]uruyordu..

Cevad, sıcak sesile söylüyor söylü[yor]du. Genç kadının gözleri yarı ka[palı] kulaklarından gönlüne dolan sö[zleri] dinliyor, taze zevklerin yarattığı, d[eniz,] güneş, rüzgârın arkadaş olduğu yen[i bir] âleme gidiyordu.. İçinde, bağıran ses[in] vakit vakit sustuğunu duyuyor, ürper[iyor]du. Tamamile sussalar, kendini bu ye[ni] âlemin zevklerine bırakıverecekti..

Vapur, iki küçük adaya uğrayı[p] yolcularının bir çoğunu bıraktı. Üç[üncü] adaya gelince arka güvertedeki [...] paketlerini, çantalarını alarak çık[tılar.] Hepsi kol kola geçmişlerdi. Cevad, [genç] kadının, ürkek ürkek, bakındığını gör[ünce] güldü, yavaş sesle kulağına fısıldadı:

— «Işık» hiç korkma sevgilim, hiç kimseler görmez... Hele seni bir [...] tanıyana rastlamazsın, mevsim sonu, [ada]lar boşalır, gazinoların cazbantları [...] Bak, nekadar az yolcu çıktı!..

İskelenin güneşli, ılık üstüne kendi kafileleriyle, birkaç kişi daha çıkmıştı.. Ağır ağır iskele köşesini döndüler. Yeni yapılmış parke caddenin kumları pırıl pırıl yanıyor; yaprakları kurumağa yüztutmuş akasyaların dallarında serçeler ötüyordu...

Güneşin, havanın aldatıcı ılıklığına rağmen, ortalığa bir sonbahar kimsesizliği çökmüştü. Cevad, kolunu genç kadına uzattı:

— Yokuş çıkıyoruz, koluma geçmez misin?

Işık, onun yanına sokularak koluna geçdi. Yumuşak kumaşların altında delikanlının sert çelik pazularına eli diyince ürperdi. Süzgün gözlerini kaldırdı.. gülümseyerek kendine bakan delikanlıya güldü. Bu gülüşde, güneş ışıklarının sıcaklığı vardı. Delikanlı, kolunu gövdesine yapıştırarak genç kadının elini sıkıştırdı... göz göze gülüştüler.

Belirsiz bir rüzgâr, çam dallarının arasında dolaşıyor; çıkardığı küçük hışırtı havayı dolduruyordu. Geniş caddede ağır adımlarla yürüyorlardı. Yan yana omuzlarından biribirlerinin sıcaklığını alıyor, kanları bir vücud içindeymiş gibi, heyecanlarını biribirlerine geçiriyordu...

Çam kokulu hava, deniz kokulu hafif rüzgâr, baygın güneş ışıkları tatlı bir baş dönmesiyle genç kadını sarıyor, içinde bağıran vicdanının sesinden onu ayırıyordu. Kulaklarına sıcak bir nefes gibi yumuşak bir ahenkle söyliyen delikanlı, onu büsbütün kendi varlığından ayırıyor, bilmediği hulyalı duygu ülkelerine sürüklüyordu...

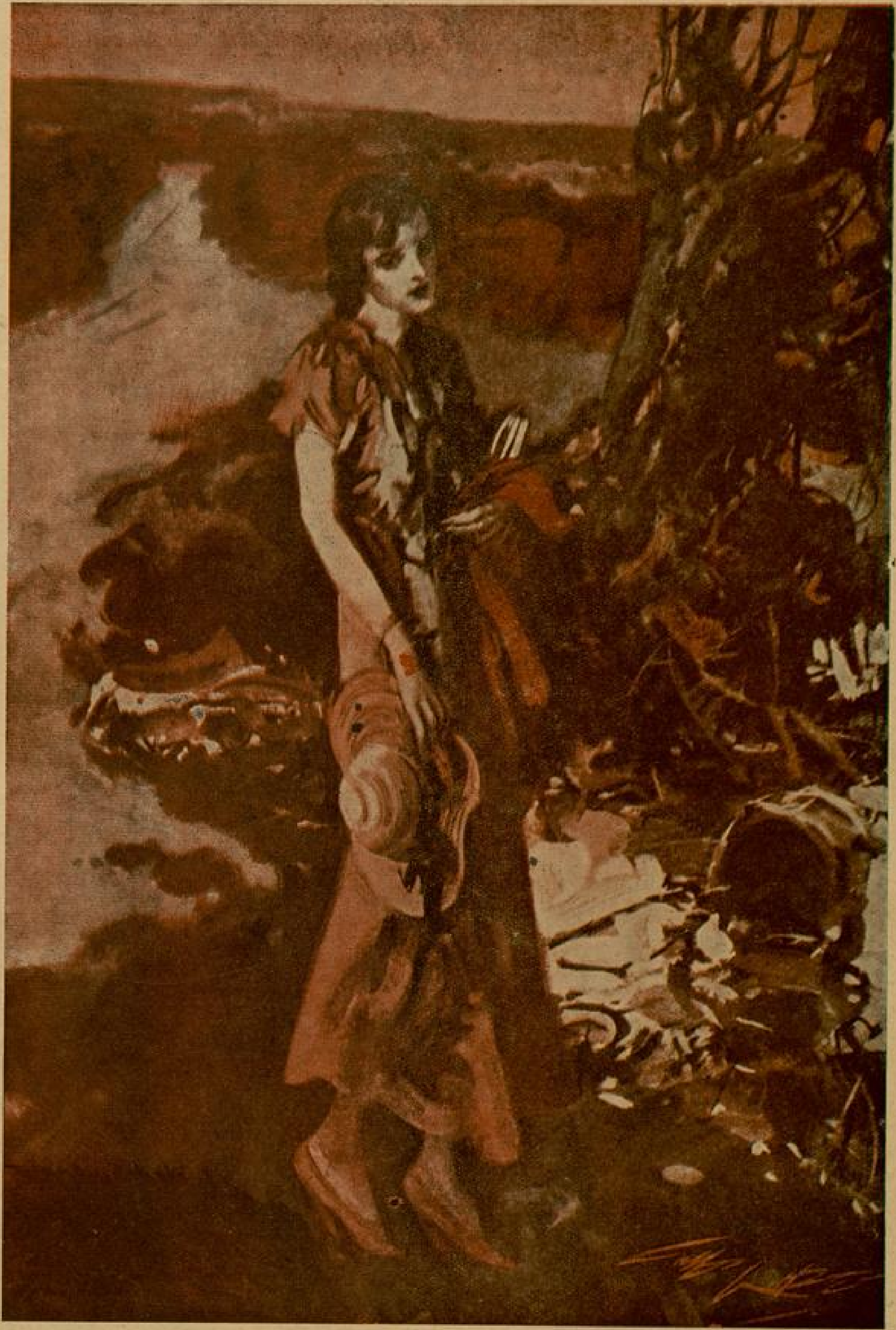

— Cevad, şu gazinoya oturalım mı?

Arkadaşları soruyorlardı. Delikanlı, kolunun üstünden dolanarak, avucunda duran, ince uzun parmaklı eli sıktı:

— «Işık» burası nasıl?

Diye sordu. Genç kadın gülümseyerek omuzlarını silkti:

— Bence her yer bir...

— Peki öyleyse, burada oturalım... Denizden yüksek, karşılar ve dip kıyılar çok güzel görünür...

Gazinonun, caddenin kenarından başlıyan beton merdivenlerini iniyorlardı...

Aşağıda, birkaç masada bir iki çift vardı. Onlar da kendi âlemlerinin içinde dünyayı unutmuşlardı...

Neş'eli kafileyi gören garson, üç masayı yan yana koyarak üstlerine temiz örtüler serdi...

Ismarlanan buzlu biraları getirdi. Gençlerin çantalarında yiyecekler vardı.

Beş on dakika sonra, masanın üstü çeşit çeşit yiyeceklerle dolmuştu. Köpüklü bira bardaklarının, dudaklarına dişişi arttıkça; kahkahalar çoğalıyor, gözlerin mahmurluğu fazlalaşıyordu. Rüzgâr, yine öyle ılık, kokulu, ve tatlı esiyor; pistin üstündeki tahta sundurmanın kenarını saran, renkleri solmuş kâğıtları ışırdatıyordu... Denizde, durgun rüzgârın yürütemediği kotralar, sırayla bekleşiyorlar; karşılarda, dumanı ağır ağır yayılarak havanın temiz maviliğini kirleten, suları gölgeliyen bir vapur gidiyordu... «Işık» dönen rüyalı başını, delikanlının geniş

(Arkası 31 inci sayfada)

Loretta Young Aşk Nedir Bilmez!

—Holivut dedikodusuz kalmaz. Son günlerde eski dedikodular yığınına bir yenisi ilâve olundu: Loretta Young kadar güzel, erkeklerin alâkasını çeken, yirmi iki yaşında genç bir kız, nasıl oluyor da bugün evlenmeden durabiliyor?... ve hemen hemen hiçbir maceralı aşka düşmemiştir?... İşte, bugün bütün Holivut bu sorulara cevap bulmağa çalışıyor, ve onun gizli aşklarını araştırıyor.

Onun aşkları diyince her artistinki kadar çok sanmayın. Onun başından şimdiye kadar topu topu üç aşk rüzgârı esmiştir. Loretta, denebilir ki, dünyadaki kadınlara Allahın pek has's davranarak dağıttığı mükemmel güzelliklere faz'asile nail olmuş bir kadındır. Kusursuz güzeldir. O, erkeklerin arayıp ta bulamadıkları ideal bir kadındır. Eskiden olsa birçok şöva'yeler onun için kavgalara tutuşurlar, birçok kontlar aralarında düello yaparlardı. Belki bugün de, Holivut artistleri ve Amerika milyonerleri Loretta için şöva'yelerinkine benzer kavgalara girişirlerdi. Yalnız, bunun önüne geçen Loretta Young, kendisidir. O, son derece güzel olduğu gibi, son derece «namuslu», ciddî, samimî ve tabiî bir kızdır.

Tam bir ev, aile kızı. Değil Holivuttaki Artistlerin içinde, Amerikadaki bütün kızlar içinde bile onun benzerine tesadüf olunamaz.

Loretta Young filim çevirmeğe başladığı zaman on sekiz yaşında idi. O zaman, şüphesiz, her kız gibi, onun da gözlerinde mustakbel bir koca olacak erkek hayali vardı. Fakat, studyolarda karşısına çıkan erkeklerde o, hiç aradığını bulamamıştı. Yalnız, onda aşk aramak bir ihtiyaç haline gelmişti. Ve nihayet birine kapıldı. Lorettanın meşhur üç aşkının birincisi olan bu aşkta, mes'ut erkek Grand Withers oldu. Tabiî, onun gibi ciddî bir kız, aşkı evlenmeğe gidecek yol olarak tanır. Loretta Young da hemen sevgilisile evlendi. Yalnız, ayrılmaları uzun sürmedi. Çünkü erkekleri nasıl sdtudyoda karşılaşınca tanıdıysa, ilk sevgilisini de kocası olur olmaz tanımıştı: O, Lorettanın geçinemiyeceği bir erkekti. Ayrıldılar.

Genç artistin kalbinin karşılaştığı ikinci erkek Spencer Tracy oldu. Bu aşkta Loretta hem daha tedbirli, hem de daha cesaretli hareket etti. Tedbirli hareket etti: Evlenmedi. Cesaretli hareket etti: Sevgilisile gezdi, tozdu, yalnız, hafif tarafından. Aşk zevklerini yalnız beraber çevirdikleri filmlerde, rol icabı, tadıyorlardı. Filmlerden dışarıda, ıskandal doğuracak bir harekette bulunmaktan çekiniyorlardı.

Loretta Young kalbinin ilâhî bir sevgi ile sevebileceği müstakbel kocasını bekliyor.

Loretta ve Grand Withers

Loretta'nın üçüncü aşkı ikincisinden daha az kuvvetlidir. Bu üçüncü aşk hemen hemen hiç kimsenin gözüne çarpmadan geçmiştir. Amerikada «öğle yemeği aşkları» denilen filirt cinsinden sevişmeler vardır: Bir öğle yemeği yerken biribirlerile şakalaşan iki gencin aşkı. İşte, Loretta Young bu üçüncü aşkına bir «öğle yemeği aşkı» der.

İnanılmıyacak birşey Son derece güzel b yıldızın, son derece nam uslu, ciddî, tabiî bir a le kızı olarak kalaca akla gelir mi?

Şimdi, Loretta Young, bu güzel emsalsiz kadın aşksız yaşıyor. Ve bu herkesi hayrette bırakıyor: Nasıl oluy da...? Buna, Lorettayı yakından tanıyan cevap verebilirler: Çünkü, Loretta a herkesin anladığı manada anlamıyor, o göre aşk -o ciddî bir kızdır demiştim evet, ona göre aşk bir tek şey değil, şeyden ibarettir. O: «Ben aşk, evlen ve çocuk isterim» der. «Bunlar hayat canlı şeyleridir. Bunları elde etmek i de insanın hislerine uyarak değil, akl hareket etmesi lâzımdır.»

Bilmem kaç genç kız bugün bö düşünecek kadar «ciddî» ve «namuslu»

Şimdi, Loretta Young, bu eşsiz gü yıldız ona aşk, evlenme ve çoc verecek kocasını bekliyor... Kendi güvenen erkek, karşına çıksın!...

***

Bunları, Holivudun içyüzünü en zel bilen bir arkadaşım bana anlatıyor Ben de can kulağı ile hepsini dinled Birkaç gün sonra: « İstediği Aşkı.. ta vur ettiği aile ocağını.. beklediği an saadetini» ona getirecek, kendine güven erkek sıfatile Lorettanın harimine girmiş

Fakat maalesef gazetecilik meslek bütün bu vaitleri kuvveden file çıkarm meydan bırakmadı. Beş hafta süren rane ve aşıkane bir aile hayatından s bu namuslu, ciddî tabiî yıldızdan a lıyordum.

Loretta Young annesi ve iki kızkardeşi ile evlerinde

Loretta ve aşıkla Spencer Tracy

Yazan :

MEVHİBE N. A.

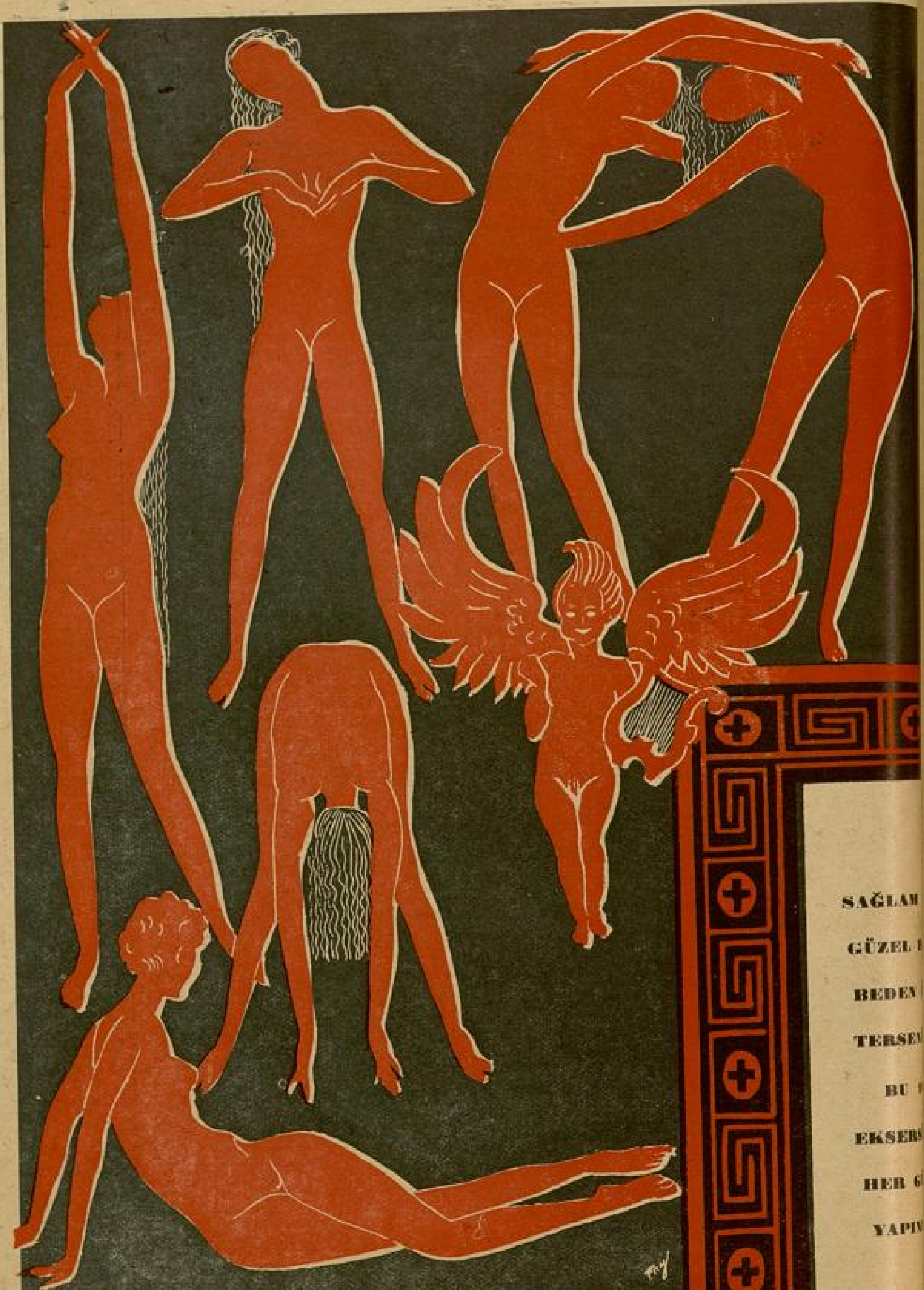

Vücuda en yararlı beden hareketleri: mafsalları tamamen oynatan, «yumuşak bükülme» hareketleridir. Bilhassa kadınlar için bu hareketler, vücut sıhhatini koruduğu gibi, vücut güzelliğine de yardım eder.

Bu yumuşak bükülme hareketleri için iki usül vardır. Bu beden terbiyesi usüllerinden biri Japonların usülüdür. Burada sizin için hiç yorulmak yoktur. Bilhassa Japon «Kadın Sıhhati Enstitüleri»nde yapılan bu hareketlerde: kendinizi, bütün gevşekliğinizle yere bırakacak, upuzun boylu boyunca yatacaksınız. Yanınıza gelen dört beş kişi, kollarınızı, ayaklarınızı, vücudunuzu türlü türlü hareketlerle oynatacak. Bu hareketlerde, vücudunuz tamamiyle serbest bırakıldığı için, hiçbir yorgunluk duyulmaz. Yorgunluk duyulmadan yapılan vücut hareketleri de en yararlı hareketlerdir.

Yalnız, bizim burada size söyleyeceğimiz, kendi kendinize yapacağınız vücut hareketleridir. Bunlar, yumuşak bükülme hareketlerinin ikinci usülünü teşkil eden sistemdir. Bu hareketlerden burada on tanesini size birer birer anlatacağız. Hepiniz anlattığımız gibi yaparsanız az zamanda vücudunuzda, bu hareketlerin hissedilecek kadar bir güzellik ve sıhhat doğurduğunu görürsünüz.

1 inci ekzersiz: — Bu ekzersiz bütün hareketlerin en başında gelir. Çünkü vücuttaki bütün etleri ve sinirleri harekete getirir. İlk önce, ayaklarınızı serbestçe biribirinden açarak, ayakta duracaksınız. Sonra ellerinizi kaldırarak başınızı arkaya atacaksınız. Üçüncü hareket olarak, öne iğilecek ve ellerinizle yere tutunmağa çalışacaksınız. Elleriniz, ilk önceleri, pek yere değmez. Fakat sonraları vücudunuzu daha öne eğebilirsiniz.

Bu hareketi, durmaksızın dört beş kere tekrar etmelisiniz.

2 inci ekzersiz: — Bu hareket vücudun bütün etlerin ayrı ayrı taraflara oynatmakdır. Yine birinci hareketdeki gibi duracaksınız. Kollarınızı yine başınızın üzerinde kaldırarak, boynunuzu yavaş yavaş sağa sola döndüreceksiniz. Bu hareketi dört beş kere yaptıktan sonra, yine durmaksızın bu sefer de omuzunuzu döndürmeğe çalışın. Yalnız, belinizden aşağısının dönmemesine bakın. Bu hareketi de dört beş kere yaptıkdan sonra, topuklarınızın üzerinde dönmeğe çalışın. Bu suretle vücudunuzun her kısmını dönme hareketine alıştırmış olursunuz.

Bu hareket, ençok kalın boyun ve katmerli gerdanlılar için çok fayd Bundan başka, vücuda büyük bir ç verir.

3 üncü ekzersiz: — Bu ekzers ziyade karın ve gövde adelelerini t etmek içindir.

Yine birinci harekette durun: kollarınızı yukarıya doğru daha çok ceksiniz. Gerip aşağıya bırakarak nüzün üzerinde birleştirdikten kollarınızı tekrar yukarı çekin ve ge devam edin. Bu hareketi bir iki yaptıktan sonra, kollarınızı yukarıda

Vücut Sağlık ve Güzelliğinin

10 *Maddelik* KANUNU

iken, ayaklarınızın üzerinde de yükselmeğe başlayın. Bu ıspora bir iki defa devam edir. Böylece, vücudunuzu, her zamanki durduğu vaziyetinden, mümkün olduğu kadar germiş olursunuz.

4 üncü ekzersu : — Yine ilk vaziyette duracaksınız. Bizhareketin başlıca gayesi gövde etlerini terbiyedir. Bundan başka vücudunuza, omuz ve kollarınıza, eğilme, bükülme esnasında ahenkli olmak terbiyesini verir.

Kollarınızı başınızın üzerinde gevşek tutacaksınız. Bu vaziyette vücudu sağa ve sola bükmeğe çalışacaksınız. Bu harekette birkaç defa devam ettikten sonra, sağ ayağınızı sol ayağınızın yanına alarak, sol ayağınızı yana açın ve yine önceki hareketi tekrar edin. Bu suretle, bu hareketleri hep aynı yerde değil, ayaklarınızı daha sağa sola alarak, daha fazla hareketle yapmış olursunuz.

5 inci ekzersiz : — Bu harekette ellerinizi belinize dayayacaksınız. Bu vaziyette, 2 inci ekzersizde yaptığınız hareketleri yapacaksınız: yani ilk önce boynunuzu, sonra gövdenizi, daha sonra bacaklarınızla beraber bütün vücudunuzu sağa sola döndürmeğe ve bükmeğe çalışacaksınız.

6 ıncı ekzersiz : — Bu ekzersizle ilk hareketi bırakmış oluyorsunuz. Yere boylu boyuna, sırtüstü yatacaksınız. Ellerinizle ayaklarınızın bileğinden : -yani, ayakla diz arasındaki kısımdan - tutarak bacaklarınızı başınıza doğru çekin. Bu hareket, omuzlarınız büsbütün yere değdiği zaman, tamam demektir. Bu hareketi de üç dört kere tekrar edin. Bu hareket pek kolaydır demeyelim. Yalnız, bir iki kere denedikten sonra alışırsınız ve çok kolay gelir. Sonra ellerinizi dizlerinizden çekerek de bacaklarınızı yukarı alabilirsiniz.

Bu ekzersiz hepsinin üstüne vücudun, fazla şişmanlığını gidermek hususunda çok yararlıdır.

7 inci ekzersiz : — Yere oturun. Dizlerinizi bükerek ayaklarınızı toplayın. Elleriniz iki yanınızda, yere dayayın. Bu vaziyeti aldıktan sonra yürümeğe başlayın. Bu hareket çok kolay olduğu için, günde elli, altmış kere tekrar edebilirsiniz.

8 inci ekzersiz : — Bu hareket bacakların şişmanlığını gidermek için faydalıdır.

Yine yere arkası üstü yatın. Bacaklarınızı - ellerinizle tutmadan - kaldırarak, bisiklette pedal çevirir gibi, hareket ettirmeğe başlayın. Bu hareketi de, - yorulmamak şartile - istediğiniz kadar yapabilirsiniz.

9 uncu ekzersiz :— Bu hareket karın şişmanlığının önüne geçmek için faydalıdır :

Yere yine sırtüstü yatın . Bacaklarınızı - ellerizle tutmadan - başınıza doğru kaldırmağa çalışın. Bunu da ilk önceleri pek kolay yapamıyacaksınız. Yalnız, yavaş yavaş alışırsınız. Bacaklarınız tamamen yukarı kalkdığı ve başınızı geçtiği zaman, onları yine yavaş yavaş yere indiriniz. Bu harekete günde dört beş kere devam edin.

Bu ekzersiz beden sağlık ve güzellik hareketlerinin en faydalılarından biridir. Çünkü, bu suretle vücudun şişmanlığı - korseye falan lüzum bırakmadan - kendi kendini geçer; veya başlamamış olanlarda bu tehlikenin önü alınır.

10 uncu ekzersiz : — Bu hareket size en iyi durmağı öğretir.

Yere oturun ve elinizle vücudunuzun doğru olup olmadığını muayene edin. Ondan sonra ayağa kalkın ve yine bu harekete devam edin. Sonra ellerinizi ve ayaklarınızı serbest serbest sallıyarak orta bir hızla yürümeğe başlayın.

Bu hareketi de istediğiniz kadar tekrar edebilirsiniz.

. . . .

Bu 10 ekzersiz, denebilir ki, vücut sıhhat ve güzelliğinin 10 maddelik esas kanunudur. Bu hareketleri hergün, muntazam saatlerde yaparsanız, dediğimiz gibi, çok az bir zamanda vücudunuzda pek büyük faydalarını görerek şaşarsınız.

TÜRKLER, NASIL VE NİÇİN MÜSLÜMAN OLDULAR ?

Yazan:

HABİL ADEM PELİSTER

— 1 —

Ne Zamandanberi Müslümansın?

Bilmem hatırlar mısınız ?

Eski hocaların öğretmek istedikleri, bir türlü öğretemedikleri bir «sır» vardı :

— Ne zamandanberi müslümansın?

Cevap, hocanın da, talebenin de manasını anlıyamadığı beylik bir sual- cevapdan ibaretti :

— «Kalûbelâ» dan beri!

— Kalûbelâ ne demek?

— Elestü Birebbiküm!

Mesele, burada kalırdı. Şüphesiz ki, ne hoca «kalûbelâ» yı bilirdi, ne de talebe «Elestü Birebbiküm» ün manasını anlardı.

Selçuk ve Osmanlı medreseleri, ne ilk ve ne de son zamanlarında, bu «kalûbelâ» yı anlayabilmişlerdi.

Misal mi istersiniz?

«Kalûbelâ» nın imlâsı yeter!

Medrese, bu kelimeyi arapça san ayetlerde değil, hadislerde bile bulunm bu kelimeyi «Eliflamra, Yasin» gibi «L mahfuz» [1] torbasına koyuyordu.

Ben de onlar gibi bu «sır» rı bil ilerisini anlamıyordum.

Sonraları, Avrupa Üniversiteleri sında mekik dokurken, Asya tar «kalûbelâ» perdesinin yırtıldığını, karanlık bir mazi içinde kalan Türk b «Kalevala» sının ortaya çıktığını gör şaşırıyordum.

— Doğru, hocam. Kalûbelâ'dan müslümanım!

Yalnız, Kalûbelâ da «Elestü Bir küm» değildir, «Kalevala» dır.

Ben, kırkından sonra bu hak erdim. Medrese, on üç asırdır, ceh kaldı, gitti.

Garibi şu ki, medrese, bu ilk manlık anahtarını kaybetmemişdi. B lûbelâ, Hıristiyanın haçı, Yahudinin müsellesi, Mevlânanın ayı, Bektaşin mağı, Hitlercilerin Swastikası gibi faslı belirsiz olarak kalmıştı.

Şimdi, hem medresenin son ne hem de kendi neslime bu «kalûbelâ vala» meselesinin içyüzünü bildirmek üzerime alıyorum.

***

Bu «kalevala» , içinden kolay kol kılır, şöyle bir zekâ oyunu ile ç muammalardan değildir. Bunu çözme eski Yunan, Mısır, Buda, Şaman, Bra Zerdüşt, Finike, Babil, Ninova din kâh vahşi, kâh şehvani mabet'e geçmek mecburiyetindeyiz.

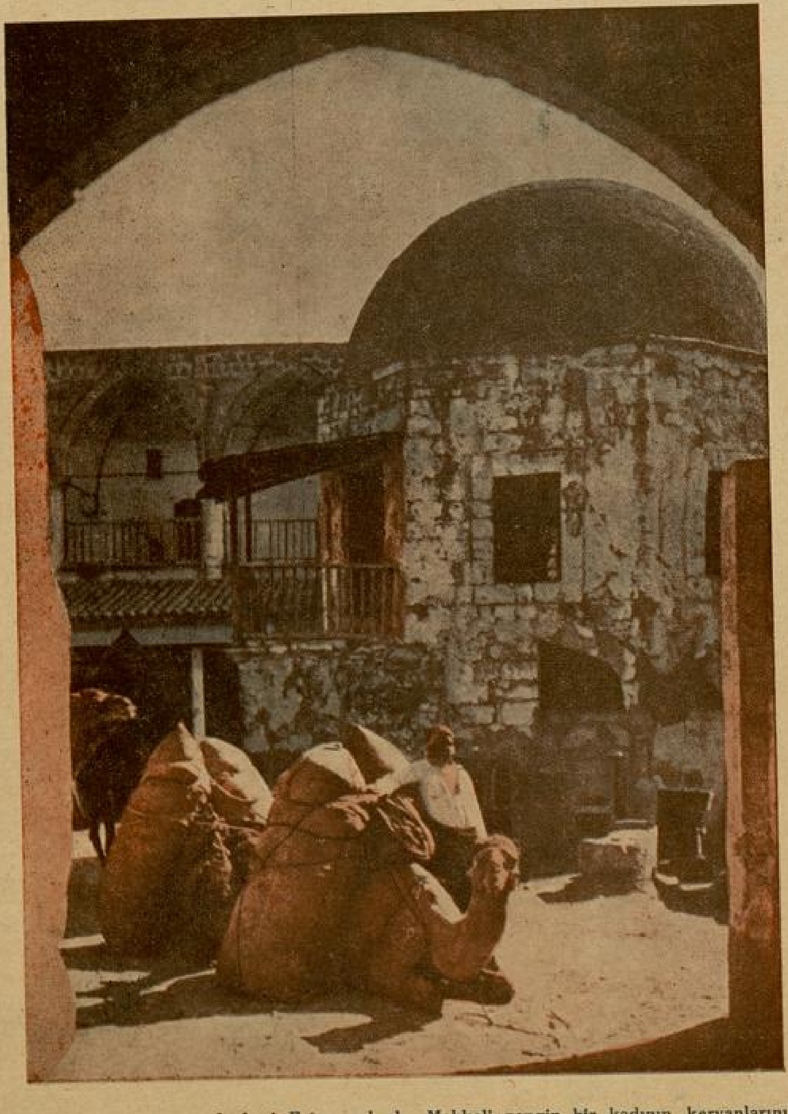

Muhammed genç yaşındanberi Fatma adında Mekkeli zengin bir kadının kervanlarını Kudüse getirir, tecim işlerile uğraşırdı.

---

[1] Dünyada olup biten işlerin den yazılı olduğu Tanrı kitabı ki, K vardır. Kurandan evvel de Eflâtunun Sabite = İdées fixes„te ifade Muhiddini „Arabî, bu esaslar„ üzerine fesini kurmuştur.

Yalnız bu yol, bugünkü zahidsiz kâhinisiz «kalevala» mabedine ulaşır.

Eğer içimizden birisi, «kalûbelâ» mabedinin şarap ayinlerinde, orji gecelerinde, sevda adaklarında, dans dualarında, sonsuzluk namazlarında, kurbanlık ateşlerinde bulunmaz, bizden ayrılırsa, medreseciler gibi kara cahil ka'ır. İslâm dinine niçin girdiğini anlamaz, on dört asır yatar, kalkar, çöker, boşluğa gider!

Sarsılmaz bir imanım var: Medresenin ağzına «kalûbelâ» baklasını yerleştiren ilk «Türk - Müslüman» kâhini de bu mabetlere uğraya uğraya kendinden geçmiş, eski devirlerin yaşayan, yaşatan paganizmi içinde yaşamanın zevkini miras bırakmıştı. Yazık ki, güç anlaşıldı, geç anladık!

* * *

Muhammed, Mekkede peygamberliğini ilân ettiği zaman, beş altı asırlık bir hıristiyan dini de Anadolu, Suriye, Kafkas, Mısır ve Avrupada yerleşiyordu.

İran, Zerdüştün sönmez ateşi önünde hıristiyanlığa karşı harp üstüne harp yapıyor, Yemen sahillerine kadar uzanıyordu. Turan, Hıristiyan ve Yahudi misyonerlerin telkinleri altında Budist mabetlerinden ayrılıyordu. Hindistan, Budizmin «Greko - Hindiyen» akidelerile uğraşıyor, Çinde Konfüçyüs bağdaş kurmuş otuyruyordu.

Fakat, o zamanın birleşik tarihine giren Avrupa ve Asya milletleri arasındaki siyasî muvazene çözülmüş. Paganizmin realist insanları yerine de, semadan emir aldığını iddia eden pisikopat bir cemiyet yerleşmişti.

Dünyanın o zamanki hakimleri, Musanın veba mikrobu ile aşılanmışlar, kâğıttan maryonetler gibi yıkılıyorlardı.

Avrupanın İngilteresinden Kafkas dağlarına, İran hudutlarına kadar Batıya ve Akdenizin her tarafına hükmeden koca Roma, bu mikrobun çoğalma kudretine karşı gelemedi, dağıldı. Fenalığın çoğalma kabiliyeti, iyiliğin kemali keyfiyetini mağlûp etmişti!

Kesraların cihangir devleti, son nefesini çekiyor, Hıristiyan ve Yahudi misyonerlerinin entirikaları içinde bunalıyordu.

Turana, garbe, orta Avrupaya ve Karadenize doğru yeni bir muhaceret başlamıştı.

— II —

Eski Dünya Genel Bir Buhran İçinde Çalkanıyordu

Dinî bir âlem yıkılıyor, yeni bir dinî âlem dünyaya dal budak salıyordu.

Bu inkilâp, yalnız Akdeniz havzasında ve bu havzanın Gol, Frank, Cermen ve İslâv memleketlerinde kalmıyordu. Büyük İskenderi takip eden Yunan filozoflarının «Belh» şehrinde açtıkları meşhur «Bakteriyen» Akademisi de Yunan felsefesini Brahmanizme, Budizme, Şamanizme aşılamıştı.

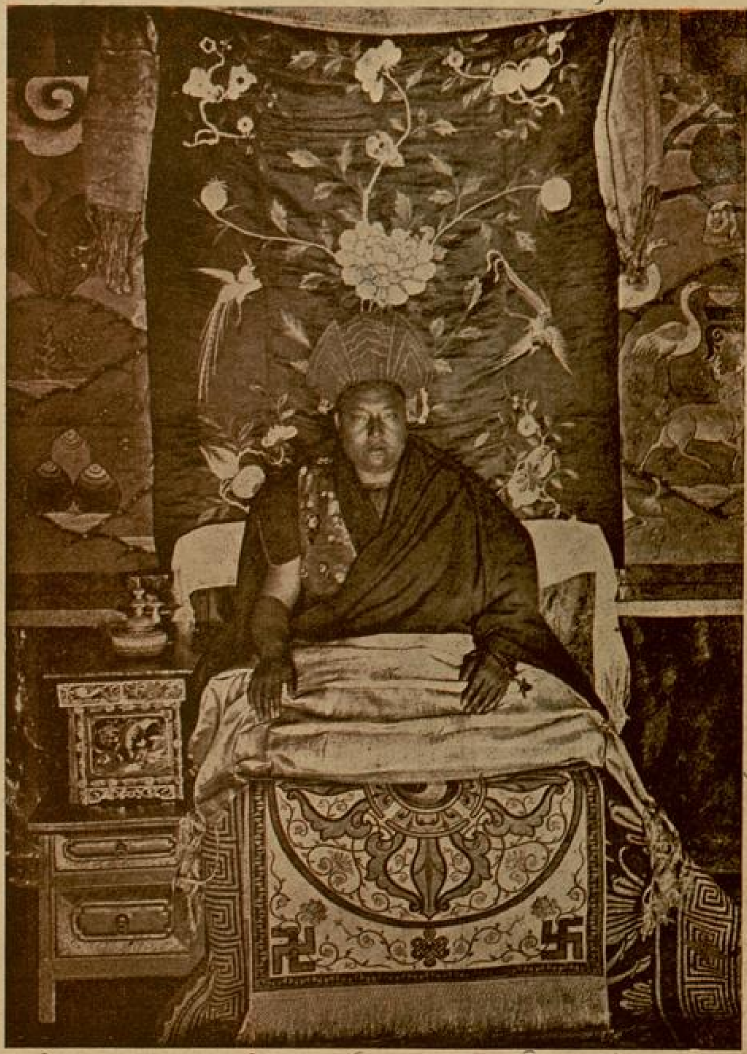

Türkler müslüman olmadan önce dinî başkanları bu şamanlar idi.

Şüphesiz ki, Hint, Çin, Turan ve İran halkının da dinî akideleri sarsılmıştı.

Bu dinî inkılâp ise, yeni bir felsefî görüşün neticesiydi. Bu ceryanın gayesi, o zamanki insanların inandıkları «birçok allahlar yerine tek allah» fikrine dönmekti.

Bu tek allah fikri, Yunan felsefesi tarafından İskenderye akademisinde ortaya atılmıştı; ve yahudi filozofu «Felon» tarafından müdafaa edilmişti. Yalnız, «Felon» in müdafaa ettiği «tek allah» fikri, yahudi dininin «Yahovası» olan «tek allah» değildi.

Yahudi allahı, yalnız yahudi ırkının allahı idi. Bu tek allah fikrinde, bütün insanlara has bir külliyet fikri yoktu. Bunun içindir ki, her ırka mahsus bir allah kabul etmek mecburiyetini ifade ediyordu.

Bu netice, Musanın da «tek allah» fikrini kabul etmediğini ortaya çıkarıyordu.

Felon, Musanın allahından ilham almamıştı. Yunan felsefesinin kademe kademe tek allaha doğru inkişafından istifade etmişti.

Nitekim, İsa, Pavlos ve Muhammed tarafından «tek allah» lı dinler tesis edilirken Yunan felsefesinden esaslar alınmıştı. Bilhassa, gerek hıristiyan ve gerek islâm dinleri de Yunan filozoflarının fikirleri sayesinde tenkit fikrine karşı durabilmiş, dinî birer zihniyet teşkil edebilmişlerdi.

Hıristiyanların «abai kinisa» müslümanların «kelâm» felsefeleri de bunlardan başka birşey değildi.

Bu vaziyet gösteriyor ki, Yunan felsefesinin sofist nazariyelerile «tek allah» fikri meydana gelmişti. Bu nazariyelerin İskenderye akademisinden evvelki kısmı da gerek Hint ve gerek Orta Asyadaki yeni dinî çeryanları idare ediyordu.

Anlaşılıyor ki, «Sokrat - Eflâtun - Aristo» Triyomvirasının ortaya attıkları nazariyelerle hem Yunan, hem Akdeniz, hem Avrupa ve hem de Asya dinleri yıkılıyordu.

(Arkası 28 inci sayfada)

Bu imali ve ince nükte, Hicranı da güldürmüştü.

Artık, onun azalan endişelerini kökünden gidermek zamanı da gelmişti:

— Hicran, dedim, sen bu işin nereye varacağını merak etmiyor musun?

Bu sual, onun gözlerinde, müşkül mevkiden kurtarılmış insanların minnetar sevincini belirtti. Çünki o, içini dolduran merakını, beni gücendireceğini zannettiği uzun bir isticvabe girişmeden gidermek imkânını kazanmış oluyordu. Endişesini tamamile gizlemek isteğile:

— Hayır, dedi, merak etmiyorum. Çünki senin verdiğin teminat beni iknae ve tatmine kâfi geldi...

— Kâfir!.. anlatacağımı öğrendiğin için böyle söylüyorsun. Eğer sükût biraz daha devam etseydim, sallanmış dolu bir bardak gibi taşacaktın. Çünki ben eminim ki, kiç merak etmediğini söylediğin bu bahsin, cevabını anlamak istediğin sürüyle sual var.

Hicran, gözlerinde beliren gülüşle tasdik ettiği sözlerimi, sözlerile tekrar etti:

GÜNAH GÖNÜLLÜLERİ

Yazan: **M. S.**

№: 18

— Yanılıyorsun...

Ve sevimli bir tevazuyla boynunu bükerek ilâve etti:

— Benim sade bir tek endişem var..

Ve bu endişemi giderebilmekliğime imkân yok.

Bu sefer merak bana sirayet etmişti:

— Neden?

— Çünki bu endişeden kurtulabilmekliğim için, sana bütün içimle inanmaklığım, güvenmekliğim de kâfi değil.

Ferit de söze karıştı:

— Bana da merak oldu bu esrarengiz endişe?

Hicran ona döndü:

— Endişem, sandığınız kadar esrarengiz değil. Ben, bu işin nasıl yürüyeceğini bilmiyorum. Kestiremiyorum da..

Fakat uçurulan balonun sönmiyeceğine inanıyorum. Çünki bana bu inanışı, Celâle karşı beslediğim itimat veriyor.

Fakat bu sonuncu endişemden kurtulabilmek liğim için, ayni itimadın - hem de çok fazlasını - nefsime karşı besleyebilmekliğim lâzım.

Zira ben, bütün bu gürültülerden, patırtılardan sonra beni dinlemeğe koşacakları, müthis bir inkisarı hayale uğratmaktan korkuyorum.

Cevap vermekte Ferit benden evvel davrandı:

— Bu hususta benim teminatıma itimat buyurun. Ve inanın ki bu işte en akla getirilecek ihtimal, size endişe veren cihettir.

Ben tasdik ettim:

— Sana en ufak ihtimalleri bile saypladığımı söylemiştim Hicran... En mümkün olmıyacak şeyleri bile ihtimaller sırasında hatırladığıma inanman. Şun söyleyeyim ki, bunu da düşündüm.

Ve plâklarda duyduğum birinci sınıf Avrupa muganniyelerinin seslerile, senin sesin arasında yaptığım hayalî bir mukayese bana mühtaç olduğum güvenci verdi.

Hicranın başı, yüzlerine karşı medhedilmekten sıkılan mütevazi kimselerin mahcubiyetile, eğildi.

Sonra gözlerile gözlerimi buldu:

— Şimdi bile, dedi, daha sahneye çıkmaya hayli vakit varken, sıkılmaya başladım. Binlerce meraklı ve mütecessis gözün üzerimde dolaştığını görünce heycandan, bayılmaktan korkuyorum!

Ferit güldü:

— Ben hemen sahneye çıkar ve:

— Bayanlar, Baylar, derim, Avrupadan gelen, dilencilikten sanatkârlığa yükselme meşhur Bayan Hicran, ne zamandır hasretini çektiğini vatandaşlarının arasına karışmanın heyecanına dayanamamış ve bayılmıştır.

Bu itibarla, onun sesini, bütün güzelliği ile gelecek hafta bu gece dinleyeceksiniz.

Ve tabiî seyirciler, bu asîl vatan ve vatandaş heyecanını mazur görecekler, dağılacaklardır. Hatta sana karşı birkat daha bağlanacaklar ve:

— Bak, diyeceklerdir, aferin kıza. Avrupalarda şöhret kazanınca, ne oldum züppesi, ne oldum delisi kesilip te vatanını, milletini unutmamış!

Bu şaka, Hicranın neşesini yerine getirmişti. Ona, İrfan Raciyi, ve kendisinden bahseden satırları bütün gazetelere nasıl koydurduğumu anlattım.

Gazetecilik âleminin bu yeni öğrendiği garip safhası, ve İrfan Racinin vaziyeti, onu uzun uzun güldürdü.

— Şimdi, dedim. Bu işin ikinci ve birinciden daha mühüm bir safhası var. Onu da atlatdık mıydı. şöhrete, servete kavuşdun demektir.

Hicranın yüzünde, meçhul bir endişe uyanır gibi oldu:

— Nedir bu ikinci safha?..

— Bundan on gün sonra sen, Sirkeciden tirene rakiben Edirneye gideceksin.

— Yalnız mı?

— Evet!

— Niçin?

— Gayet basit. Edirnede benim en yakın arkadaşlarımdan birisi var. Orada kalacağın geceyi onun evinde geçireceksin. Ben Emine vaziyeti, seninle göndereceğim bir mektupla anlatırım. O seni, ertesi gün Edirneden geçerek olan Avrupa ekspresine bindirir.

O sırada ben, bura gazetecileri arasında, aşağı yukarı aynı şekilde bir balon daha uçuracağım. Bu suretle hepsi senin geleceğini öğrenecekler ve tabiatile yazacaklar...

Bu neşriyat, seni getirecek olan eksprese, meraklı bir karşılayıcı kalabalığı toplayacaktır.

Bu arada, bütün gazte fotoğrafcıları ve birçok mülâkat meraklısı gazeteciler bulunacak.

Tabiî o kalabalık arasında, ben ve Ferit de olacağız.

Fakat sakın yanılıp ta bize aşınalık etmeye kalkışayım demeyesin.

Tirenden iner inmez gaztecilere, memlekete kavuşmanın büyük heyecanı içinde olduğunu söylersin. Onlar sana tek ayak üstünde, abuk sabuk bir sürü sual sormaya kalkışacaklardır. Sen, fazla yorgun olduğunu bahane eder, ve o günlük mazur görmelerini söylersin.

Mamafi bizim muhbirler, öyle yarım ağızla yumurtlanmış bahanelere kanıp ta peş bırakacak soydan değildirler.

Bermutad, arzuhal pulu gibi yapışırlarsa, memleketi, bırakdığına nisbeten harikulâde bulduğunu, gösterilen bu teveccühten fevkalâde mütehassis olduğunu söyler, buna benzer birkaç beylik cümle daha ilâve edersin.

Daha fazla sıkışırsan, burada birkaç konser vermeğe, ve birkaç ay kalmaya niyetli olduğunu da lûtfen söyleyiver.

O zamana kadar fotoğrafcılar da kâfi derecede resmini almış olacaklardır.

Fakat sakın gazetecilere asık yüz göstereyim, ve tadsız söz söyleyeyim deme. Hatta bilakis hepsinin gözlerinde en tatlı bakışlarını dolaştır. Hepsine ayrı ayrı, ve alıcı gözile bakmaya çalış.

Zira, soğuk ve tadsız davranırsan, haspalarım, pek çabuk kırılıveren hassas izzeti nefislerinin acısını, yazacakları satırlar arasında çıkarmaya kalkışırlar.

(Arkası 28 inci Sayfada)

Terbiyeci İsmail Hakkı Anlatıyor

YAZAN:
GAVSİ OZAN

Eski darülfünun kürsülerinde yıllarca öğretmenlik etmiş, Türk okurlarına değerleri ölçüsüz eserler kazandırmış olan terbiyeci İsmail Hakkı, „Yeni Adam„ adındaki gazetesiyle Babıali simalarının arasına karışmış oldu. Büyük üstadı, böyle senelerden sonra, memleketimizde en az rağbet bulan gazetecilik hayatına acaba hangi rüzgâr atmıştı?.. Bu yeni mesleğinde ne gibi sonuçlara varmış, tasarladığı umudlardan kaç tanesini elde edebilmişti?..

Bütün bu şüphelerin, ancak, İsmail Hakkı'nın kuvvetli görüşlerile aydınlığa kavuşabileceğinden emin olduğum için, kendisini ziyaret etmekten başka çıkar yol bulamadım. Bu suretle, Yarım Ay'ın okuyucuları, onun kıymetli ve orijinal hatıralarından bir kaçını dinliyecekler; büyük bir fikir adamının hayatını daha anlamış olacaklardı...

. . . .

Çamlıcadaki büyük köşkün eski yılların hatıralarını taşıyan geniş salonlarından biri... Yağlı boya resimlerle süslü tavanda asılı muhteşem bir avize, lâtif ışıltılarını üzerimize gönderiyor.. Salonun her yanı küçük tabaklar, vazolar, zarif biblolarla bezenmiş. Bu ağır dekor içersinde, insan kendini, Hint mihracelerinden birinin kabul odasında sanacağı geliyor. Nice zemane sportmenlerini yanında çocuk gibi bırakan İsmail Hakkı, iri vücudü, geniş omuzlarile bu dekora ne kadar yaraşıyorsa; mütevazi ve gülümseyen gözlerile de o kadar uzaklaşıyor.. Biraz beylik konuşmalardan sonra, kıymetli üstada ziyaretimin sebebini anlatınca, gözlerinde bir endişe belirdi:

— Hayhay!.. dedi.. görüşelim. Fakat, ben mülâkat vermekten çok kaçınırım. Zira söylenenleri çok kere tahrif ederler, insanın şahsiyetini gülünç bir mevkie düşürürler.

Sonra sözünü tatlı bir gülümseyişle bir iltifata bağladı:

— Ancak, bu sizin için değil tabiî..

İsmail Hakkı zekî bir manevra çevirmiş, konuşabilmesi için ileri sürdüğü şartları, bize gık dedirtmeden «diplomatik bir usulle» kabul ettirmişti.. Ben, kaçan neş'emle beraber, kendisine lâzım gelen teminatı verdikten sonra, ilk sualimi sormıya hazırlandım:

— Yeni Adam'ı çıkarttıktan sonra siz de filen, gazetecilik hayatına başlamış oldunuz.. Bu işin başlangıcında neler umut etmiştiniz, ne gibi sonunclara vardınız?..

İsmail Hakkı'nın yüzünde hiçbir renk değişmedi, hiçbir çizgi kırışmadı; ne bir heyecan emaresi, ne de bir nümayiş gösterişi.. Sadece iman verici bir sükûnetle anlatmaya başladı:

—İstanbul Üniversitesindeki kürsümden uzaklaşınca, öğretim ödevinden de

Kıymetli üstada ziyaretimin sebebini anlatınca, gözlerinde bir endişe belirdi.....

ayrılmış oluyordum. Oysaki bu vaziyette kalamazdım; çünkü... Otuz yıl ardsız arasız bu vazife uğrunda çalışmış, yorulmuştum.. İşte ben, Yeni Adam'ı kaybolan kürsümün yerine koymak istedim. Zannetmeyiniz ki hayale kapıldım: zira her şeyi, her ihtimali önceden görmüş, hesaplamıştım.. Böyle bir gazetenin Türkiyedeki satışı en çok "1000-1500„ den fazla olamazdı; bunu biliyordum o vakit... Netekim dediğim de çıktı. Mamafih, bana, bu kadar da yeter.. Çünkü Yeni Adam bir zevk ve eğlence gazetesi değil, öz kültür ve düşünce mecmuasıdır. Beni asıl kıran gazetemi satan bayilerin yaptıkları eziyetler, işkencelerdir; onlar ki paramı vermezler, geciktirirler. Bir fikir gazetesi için de, zaten, en büyük düşman bu değil midir?.. Söyliyeceklerim bunlardan ibaret, zira bu işe öyle şatafatlı hayallerle girmedim ki...

Sözünü bitirince rahat bir nefes aldı, koltuğuna biraz daha gömüldü ve gözleri uzak Çamlıca tepelerinde akşam güneşinin yavaş yavaş eriyen son kızıllıklarına daldı, gitti.. Ben, onun bu dalgınlığından istifade ederek, sözün mecrasını değiştirmek isteğile, aklıma geliveren beylik bir sual ileri sürdüm..

— Üstadım!.. dedim.. Bazıları diyorlar ki, beşeriyet sadece ekonomik, sıyasal değil; soysal ve estetik alanda da en buhranlı günlerini yaşıyor. Siz de ayni fikirde misiniz?

Sayın terbiyecinin dudaklarında müstehzi bir tebessüm çiçeklendi:

— Buhran, zavallı bir kelimedir, azizim.. Evet, hem de, çok zavallı.. Onu kulağından tutan istediği yere sürer.. Bu kelimeyi böyle bol bol harcayanlar acaba hakikaten ne olduğunu biliyorlar mı?.. Sosyal tipini değiştiren her sosyete buhran geçirir; geçirmesi zaruridir. Normal şartlar, ancak bunu icap ettirir. Türkiye bütün devrimlerini yapmış, başarılmış bir sonunca varmıştır. Buhran bizimdir, ondan korkmamalıyız. Bu söylediklerimi herkes anlıyamazsa da, bir kısmının anlaması kâfidir bence...

Bundan sonra Bay İsmail Hakkı'ya bir terbiyeci olduğunu düşünerek, bugünün sosyetesinde yaşıyan, en gülünç, en kritik tiplerin kimler olabileceğini sordum. Üstadın yüz hatları bir istihza işaretile titreşti, bakışlarını anî bir neş'e sardı. Beyaz ve muntazam dişlerinin arasında alaylı bir tebessüm gezindi.. Şimdi, asıl konusunu bulmuştu o..

— Zannederim, siz de bilirsiniz, ben bilhassa dört tipe düşmanımdır.. Onlarla sonuna kadar dövüşmekteyim: ukalâ, reybî, dalkavuk ve hayran tipi.. Bu marazî tipler "Ölüler„ adlı piyesimin kahramanlarıdır. Garib değil mi?.. Ben normal tip olarak feylesofu kabul ederim. Modern adamın jenerik tipi olarak alırım onu..

Daha kısası; romantizmin düşmanıyım. 19 uncu asrın adamından hoşlanman; bilgi, endüstüri ve ihtisas adamını severim.

. . . .

Vakit haylıca ilerlemişti, Çamlıca yamaçları gitgide koyulaşıyor, kayboluyordu. Bay İsmail Hakkı bize biraz da, kendi elile yetiştirdiği bahçesini gezdirmek istedi.. Birlikte bahçeyi gezerken Haydar Rifat'ın küçük bostanını hatırladım. Sayın avukat bahçesindeki nohotları göstererek, bana şöyle demişti:

— Bunları niçin yetiştirdim, biliyor musunuz? Torunlarım öğrensinler ki, nohut dediğin, keçi memesinden çıkmaz; işte böyle topraktan yetişir. Bunu, Bay İsmail Hakkı'ya söylediğim zaman güldü:

— Evet!.. dedi.. ekseri fikir adamlarının, boş zamanlarında, en zevkli meşgalesi topraktır. Benim de bütün zevklerim, düşünmek, okumak, ve bahçemden ibarettir. Sonra çekirdekten yetiştirdiği küçük çamlarını göstererek ilâve etti:

— Bu işlerde ihtisasım fazladır.. Hemen hemen profesyonel bir bahçevan derecesinde...

O sırada bir bahçe kanapesine ilişmiştik ki, saygıdeğer üstada son sorum şu oldu;

— Hayatınızın en orijinal bir hatırasını nakleder misiniz?.. O, gayet tabiî bir tavurla:

— Hayatımın belki en orijinal değil, fakat en dehşetli hatırası hırsızlıkla ittiham edilmem olmuştur.. Diye cevap verince, ben gayriihtiyarî ayağa sıçradım:

— Aman üstadım. Estafurullah!..

— Evet evet yalan değil.. Vaka Abdülhamit devrinde, Vezir hanında bir mobilye atölyesinde geçer.. Belki bilirsiniz.. Ben vaktile, meşhur hattatlardan biriydim, hatta dekoratörlüğüm de vardı. O zamanlar kehribarcıbaşı olan Ali B. ye Türk istilinde mobilye resimleri çizer, sonra bunları Türk ornumanları ve kûfi yazılarile süslerdim. Bir gün resimlerden birinin bir parçası kaybolmuştu.. Çok araştırdık, fakat bulamadık. Ben safiyetle:

" — Bunu kim alabilir, diye sorunca„ Ali B.:

" — Kim alacak sen almışsındır„ demesin mi?.. Sonra da üstümü başımı aramağa koyuldu; hayatımın ilk gözyaşlarını o gün akıttım.. Ertesi gün Cihangirdeki evimizin kapısı çalındı. Bir de ne bakayım, Ali B. yin adamlarından Hakkı usta: "—Hayrola? dedim.. yine ne oldu.„ O ağlıyarak: „ — Kayıp kâğıt bulundu, meğerse benim çekmecemde imiş.. Bana acıyın, sizin bir sözünüz her şeyi düzeltebilir„.

Canım sıkılmıştı. Babam Baltacı oğlu İbrahim Etem:

" — Oğlum, her fedakârlığı yap, bu zavallı ihtiyarı kurtar, ekmeksiz bırakma.. „ diye beni teşvik edince, Hakkı ustayla beraber dükkâna gidip ortada bir mesele olmadığını söyledim.

— Bahçe işlerinde ihtisasım fazladır. Hemen hemen profesyonel bir bahçevan derecesinde.....

Bu uzun ve cidden dehşetli macerayı, alelâde bir polis vakası nakleder gibi en tabiî bir tavurla anlattıktan sonra, sözünü şöyle tamamladı:

— Nasıl?.. hoş bir hatıra değil mi?..

İşte o gündenberi şahsıma kötülük edenleri affetmek huyunu kazandım.. Gülüştük, müsaadesini istiyerek ayrıldım.

PAMUK NİNE CEVAP VERİYOR:

Cihangir

M. K. D.

Kızım.

Olmıyacak duaya amin! derler.. işte senin isteğin de o kabilden.. sana öğüt vermek, ümitlendirmek olacak. Belki de bu ümitlenmeğe birkaç gün yüreğin ferahlıyacak, rahat yaşayacaksın.. lâkin çok yakın bir gelecekte hakikat bütün acılığıyle gelüp çatacak. İşte o zaman sukutu hayalin ağırlığı altında maneviyatın ezilecektir. Sana tavsiyem metin olmakla metin görünmeğe çalışmadan ibarettir.

Bu senin maneviyatın için çetin bir imtihan olacaktır. Fakat bu imtihanı kazanırsan ileride, bütün hayatında çok büyük faidelerini görür, Pamuk Nineye hayır dua edersin!..

F. K. L.

Kızım!

Düşüncesiz hareketlerinle ailenin gözünden düşmüşsün, sonra o yetmiyormuş gibi sevgiline kaçarak işi tamamlamışsın. Fakat işin asıl kötüsü şimdiki yerin de pek sağlam değil. Yapacağın iki hareket var. Birisi ailenle barışmak, öbürü şimdiki yerini sağlamak. Gününün birin de burayla geçimsizlik başlarsa o vakit ortada kalırsın.. Ailenin affını isteyerek onların yanına dönebilirsen hepsinden iyi, yoksa intihar düşünmek boş şey..

Akhisar

A. R. M. M. K.

Oğlum!.. yazıların ve sözlerin hepsi çok kötü.. daha bir satır yazıyı doğru yazamıyan bir çocuğun evli kadına aşık olması ne kadar gülünç.. Sonra bu işin içine aileni karıştırmak, bana söylediklerin kadar kötü..

Sen aklını başına al yavrum!... Yaşını yazmıyorsun, fakat kardeşinin, babanın, annenin bu işe rıza göstermediğinden anladığıma göre, daha çocuksun.. Küçücek yaşta evli kadınlara aşık olacağına; otur da, doğru yazı yazmağa çalış!

.... H.

Kızım.

Aşk yolunda yürümediğinden söz açıyor, sonrada cahillik ederek bir delikanlıya tutulduğunu söylüyorsun.. demek ki, hakikat bana söylediğin gibi değil..

Aşk yolu diye isim verdiğin yolda, haberin olmadan yürümeğe başlamışsın çocuğum...

Boy kısalığının aşka, sevgiye kötülüğü dokunmaz.. bunun için boş yere üzülme.. hem daha küçüksün belki boy atar uzarsın..

Siirt

Y. Hatun oğlu

Çocuğum.

Yapacağın iş gayet basit.. nüfüstaki yanlışlığı düzeltmek.. bu yapılabir.

Sonra sevdiğin kızla nikâh olursun. O askerliğin bitinceye kadar seni bekler.. döndüğün vakit evlenirsiniz... Senelerin niçin geçsin...

Arası uzayan nişanlar bozulmağa mahkûmdur. Araya dedikodu girer sevişmenize, kuracağınız yuvaya yazık olur..

TÜRKİYE VE PRENS BİSMARK

YAZAN :
Eski Büyük Elçi :
SALİH MÜNİR ÇORLU

Prusya devletini teşkil eden hükümdarların politikaca eskidenberi istihdaf ettikleleri gaye: komşularının gailelerinden, takatsizliklerinden, acizliklerinden, zuhurattan, fırsatlardan istifade edüp; büyük Prusya ayaletleri arasında sıkışmış kalmış olan küçük devletleri, emaretleri Prusyaya maletmek; ve onların gayrı Alman devletleri ve emaretleri ile ittihat yaparak, büyük bir imparatorluk vücuda getirmekti. Bu impatorluğun, başına geçerek, haricî politikasının, askerliğe ve kumandaya, müteallik işlerinin idaresini ele almak idi.

Prusya kralları ile vükelâsı iki yüz senedenberi hep bu maksadı takip ederek, Prusyayı küçük bir emaret iken yavaş yavaş müstakil ve hatırı sayılır kudretli, şevketli bir devlet haline getirmişlerdi.

Fakat Avusturya devleti küçük Alman devlet ve emaretlerinin, aralarındaki rekabeti idame ile, ittihat yapmalarına engel oluyordu.

İşte 1861 tarihinde Prusya kralı Vilhelimin [1] Paris elçisi iken, hariciye nazırlığıyle başvekilliğe getirdiği Bismark, on sene içinde Avusturyayı Almanya Konfederasyonundan ve reisliğinden çıkardı. Prusya eyaletleri arasındaki küçük devletleri Prusyaya ilhak etti; Fransadan Alsas-Loren eyaletlerini aldı; Almanya imparatorluğunu tesis etti.

Dünyaya misli pek nadir gelen bu büyük diplomatın, bu dâhinin ne türlü şeytanca manevralar yaparak, ve ne türlü intirikalar çevirerek bu müşkül işi başardığını; ve Avrupa muvazenesinde pek faik ve müessir bir nüfuz peyda ettiğini; ve aleme hayret verecek ne türlü ustalıklı roller oynadığını; cihan siyasetini Alman imparatorluğu politikasının icabatına muvafık surette cereyan ettirmeğe muvaffak olduğunu; hasılı Cihan harbine kadar her tarafta Almanyanın nasıl söz geçirttiği ve her meramını yürüttüğünü bu mekalemizde kısaca hikâye edeceğiz.[1]

Bismark yaradılışı iktizası parlak ve dürüst fikirli idi. Hayalâta kapılmaz, hakikat ne ise ona bakar, fiil ve hareketini ona göre tanžim ederdi. Nazariyelere ve hurafelere, emsallere iltifat etmez; her işin her fiilin doğruluğunu, eğriliğini gözetmez, politikasının icabatına göre herhangi çareye olursa olsun - eyliğine kötülüğüne bakmıyarak - müracaattan çekinmez; insanî hissiyatla, mülâhazalarla; ahlâki nazariyeler ile, düstürlarla mükayit olmazdı. «Politikada Allah rızası için bedava iş görmek hatadır, çaiz değildir. Politikada sırf menfaattan başka bir şey adanmaz. İnsanî hissiyatla politika yapmak budalalıktır, ahmaklıktır..... Almanya imparatorluğunun teşkili gibi istihdaf ettiğim ulvi ve büyük gayelere varmaklığıma, her kim yardım ederse ben onun dostuyum, ve onunla barışırım. Engel olanları mahvetmeğe, ezmeğe bakarım..... Ben yalnız Prusyanın hayrına, menfaatine, politikasına hizmet ederim. Bu politika icabettirirse Fransızlara da, İngilizlere de, Avusturyalılara da, Ruslara da, İtalyanlara da.. hasılı herhangi tarafa olursa olsun, durmayınız ateş ediniz diye orduya emir veririm; ve bu badireyi güle güle seyrederim» der idi.

***

Bismarkın sahte doğrusözlülük takınarak, ve sır saklamaz gibi görünerek muhaliflerini aldatmakta ve tuzağa düşürmektede eşi yoktu. «Büyük işler, büyük meseleler diskurlarla, münakaşalar ile değil kılıçla, tüfekle, topla, kanla hallolunur... İcabında düşmana dost, dosta düşman olurum» derdi.

***

Dediğimiz gibi Prusya hesabına Almanya imparatorluğunu teşkil etmek ve Prusyayı büyütmek için önce Avusturyanın Konfederasyondan ve Diyetten çıkarılması lâzımdı. Avusturyaya çatmak için bir sebep, bir bahane bulmak icabediyordu. Bismark bu garazını icraya ilkin Şelzvig - Holştayn dukalıkları meselesini vesile etti.

Almanya İmparatorluğu Başbakanı Maraşal Bismark (önde meşhur köpeği)

[I] 1871de Fransaya galebe ettikten sonra Almanya imparatoru olmuştu.

[1] Başlıca mehazlarımız Bismarkın ve sair maruf Avrupa diplomatlarının hatıraları, ve asılları Prusya; Fransa, İtalya ve Avusturya hariciye nezaretlerinin evrak hazinelerinde bulunan resmî vesikalardır.

Bu meselenin esası şu idi ki: Viyana muahedeleri (1815) mucibince Norvecin Danimarkadan ayrılıp İsveç kralına verilmesi mukabilinde Şelzvig Holştayn dukalıkları Laönburg dukalığı ile beraber — Danimarka devletine ilhak suretile olmıyarak — ayrı ayrı idare edilmek üzere Danimarka kralının şahsına verilmişti.

Holştayn ile Laönburgun ahalisi hep Alman; Şelzvig ahalisinin yarısı Alman yarısı Danimarkalı idi. Bu sebeple Dukalıların ikisi (Holştayn ile Laönburg) Alman konfederasyonu dahilinde, biri de (Şelzvig) haricinde bulunuyordu. Yalnız (1858) de Şelzvigli Almanlar ile Almanyalı Almanlar, bu Dukalığın ötekiler gibi konfederasyona katılması; Şelzvigli Danimarkalılar ile asıl Danimarkalılar ise Danimarkaya ilhak olunmasını istediler.

Bu münakaşa beş altı sene sürdü. Nihayet 1863 te Danimarka kralı Laönburg ve Holştayna tam istiklâl derecesinde muhtariyet verdi. Danimarka hükümetinde uzaktan nezaret hakkı bıraktı. Fakat Şelzvigin Danimarkaya ilhakını ilân etti.

Almanya ahalisi bu kararı beğenmedi. Frankfurt diyeti kararın feshini istedi. Söz geçiremediğinden Laönburg ile Holştayini işgale ve müstakil bir emaret haline koymağa karar verdi. Almanya halkı bu dukalığın veraset dolayisile tasarruf hakkı iddiasında bulunan—Dük dö Küstenburga verilmesini istiyorlardı. Danimarka kralı Laönburg ile Holştayndan el çekmişti.

Lâkin Bismark «Almanyada, sanki mevcudu elvermiyormuş gibi, bir de Holştayn Dukalığı icad edilirse, bu devletin istiklâlini temin için, ya Avusturyaya veya bize mümaşat etmesi lâzımgelir. Fakat yakınlık münasebetile bizim tahakkümümüzden korkup, uzaklığı dolayisile kendisine zarar vermesi melhuz olmıyan Avusturyaya dayanmağı ve muin olmağı tercih edeceği aşikârdır. Kendi elimiz ile kendi devletimize bir düşman daha icat etmeyelim. Bir de Prusyadan çekinen bazı küçük hükümdarların Dö Küstenburğla sıkı münasebetleri ve dostlukları vardır. Az zamanda bu Dükün paytahtı aleyhimizde bir fesat ocağı haline girer. Bunun iyisi bu Dukalıkları konfederasyona maletmeyüp biz alalım, kendi hayrımıza çalışalım» dedi. Ve bu proğrama göre faaliyete başlıyarak Avusturyaya: «Frankfurt diyeti bu işte pek sertlik gösteriyor. Hem de diyet yalnız başına bu işi halledemez; biz menfaatimize muvafık tarzda tesviye etmeliyiz. Muvafakat etmez iseniz, İtalya ile ittifak ederiz. Dukalıkları alırız. Fakat siz de İtalyanlara Venedik eyaletini kaptırırsınız» diyerek tehditle, şantajla Avusturya imparatoru. na teklifi kabul ettirdi.

Ama Bismark: «Dukalıklar, büyük devletlerin imzası altındaki mukaveleler mucibince, Danimarka kralının uhdesinde bulunuyor. Bu mukaveleleri feshettirmeden harekete geçecek olursak, öteki devletlerin

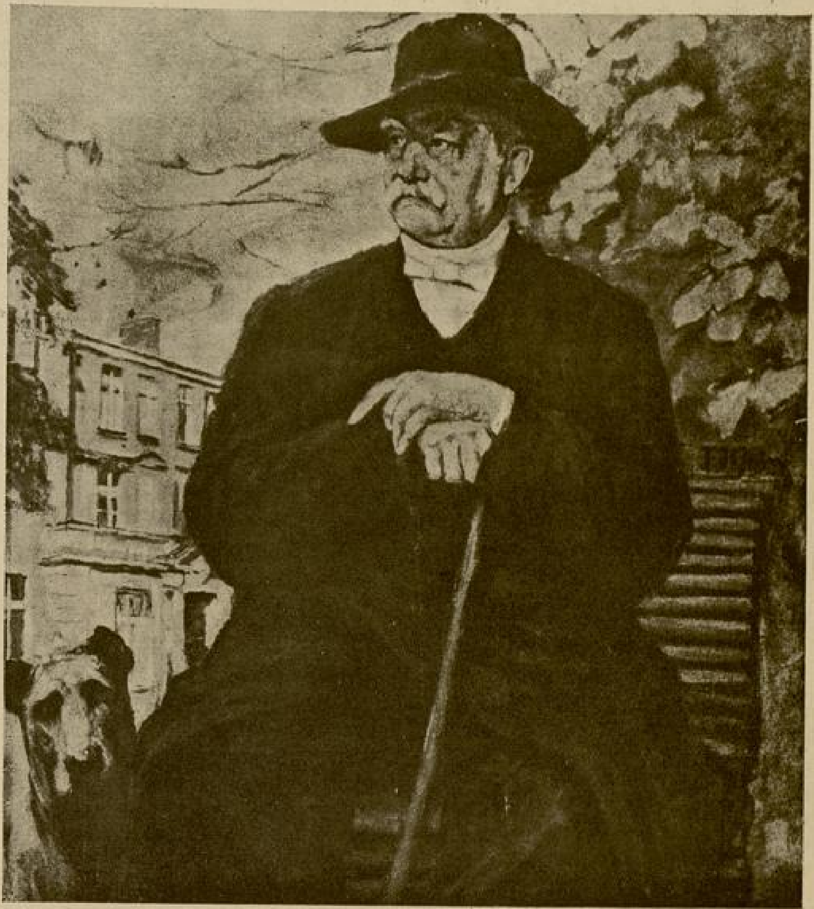

Bismarkın son günlerinde çekilen bir resmi

itirazlarına hedef oluruz. Danimarka kralına, mukaveleleri hiçe sayarak Şelzvigin ilhakına dair verdiği kararı ibtal etmesi hakkında, bir nota yollayalım. Kral sözümüzü dinlemiyecektir. Çünkü dinleyecek olursa Dadimarkada efkârı umumîye galeyandadır. Tacından, tahtından mahrum ederler. Bu sebepten bize red cevabı verecektir» dedi. Ve öylece diyet namına bir nota tebliğ ettirdi.

Danimarkadan muvafık cevap gelmedi. Onun üzerine « Dukalıklardaki Alman kardeşlerimizi kurtaracağız, kendi mukadderatlarını serbestçe kendileri tayın etsinler» diyerek Avusturya ve Prusya ordularını yürüttü. Danimarka ordusunu bozdular, istedikleri yerleri hep zapdettiler. Kral Kıstiyan aciz kaldı. Dukalıkların her üçünü terkle sulh yapmağa mecbur oldu. (Birinci - Teşrin 1864).

Fakat Prusya da Avusturya da Dukalıkları ele geçirdikten sonra vaidlerini unuttular. Augustenburg'ın davasını - gerek diyet tarafından ve gerek Şelzvig ahalisi tarafından terviç edilmekte olduğu halde - dinlemediler. Beyinlerinde uzun uzadiye gizli müzakereler ve pazarlıklar yaptıktan sonra, uyuşup Dukalıkların her üçünü nihayet paylaşmağa karar verdiler. Bunun için Gaştayn'de yaptıkları mukavele mucibince (Ağustos 1865) Prusya Laönburgu aldı. Avusturyaya onbeş milyon tazminat verdi. Diğer iki Dukalıkta, Prusya ve Avusturyanın müşterek hâkimiyetleri (Condominum - Kondominyom) cari olmak şartile, Şelzvig'i Prusya ve Holştayini Avusturya devletleri idareleri altına aldılar. Kiyel limanı diyet kararile Almanya limanı haline konuluncaya kadar Prusyaya bırakıldı.

***

Viyana kabinesinin mukasamayı kabul edişi, ötedenberi Avusturyanın dostu olan küçük Alman devletlerini gücendirdi. Fransa efkârı umumiyesi «Prusyanın Dukalıkları zapdedişi hakkaniyete, nisfete sığmaz; hukuku milele mugayir bir harekettir.

Bismarkın Avrupada tegallüp politikası takip eylediğinin ve mütahakkim bir devlet teşkili sevdasında bulunduğunun alâmetidir» diyerek galeyana geldi. 3 üncü Napoleon tehevvürle şikâyete kalkıştı. Bismark Fransayı teskin için «Prusyanın şimalî Almanyada istitaatını artırmağa çalışması, Avusturyanın tahakkümünden kurtulmak garazıyledir.

(Arkası var)

ÇİNLİ DEĞİL Mİ?

HA AHCHO, HA AHCHOW

cek London

Çin Atalarsözü:

"Mercan Kireçlenir, Hurma Ağacı Büyür. Fakat İnsan Ölür.,,

— Geçen Sayının Arkası —

Fransanın cenubundaki köyünde ne kadar kalın kafalı ve aptalsa, halâ da öyle idi. Disiplin ve otorite korkusunu bilir, ona göre Allah ile jandarma çavuşu arasında hiçbir fark yoktur; çavuşa esirce bir itaat vazifedir. Kafasında çavuş Allahtan daha büyüktü, yalnız pazarları kilisede olduğu zaman müstesna. Allah çok uzak olduğu halde, çavuş daha yakındı.

Hâkim, gardiyana Cruchot'ya Ahchow'u teslime memur edildiğini bildirdi. Yalnız hâkim, bir gece evvel Fransız bahriyesinin kaptan ve zabitlerine bir ziyafet verdiğinden, imzayi atarken eli titreyordu. Ve göz kapaklarında o kadar ağırlık vardı ki adı okuyamadı bile. Zaten ne ehemmiyeti vardı, imzaladığı bir Çinlinin hayatı idi. Onun için, Ahchow isminin son harfı yazılmadığının farkına varmadı. Cruchot'ya emri verdiği zaman "Ahcho„ okunuyordu; o da Ahcho yu tesellüm etti. Cruchot bu Çinliyi, iki katır tarafından çekilen arabada, yanına oturttu ve katırları dehledi.

Ahcho tekrar güneşe çıktığına memnundu. Jandarmanın yanına oturmuştu, memnundu. Katırların Atimaona tarafına doğru gittiklerini görünce daha fazla memnun oldu. Şüphesiz Schemmer kendisini geri getirtiyordu. Onun çalışmasını istemişti. Oh ne alâ eskisinden daha iyi çalışacaktı. Bir daha Schemmer'in canını sıkacak hiç birşey yapmıyacaktı. Sıcak bir gündü. Kuzey rüzgârları durmuştu. Katırlar da, Cruchot da, Ahcho da terliyordu. Fakat sıcağa en fazla aldırmıyan yine Ahcho idi. Plântasyonda üç sene güneş altında çalışmıştı. Öyle memnun idi ki bu memnuniyet, Cruchot'nun kalın kafasını bile hayrete düşürdü. Nihayet:

—Çok tuhaf adamsın be!.. dedi.

Ahcho kafasını salladı ve daha içten gülümsedi. Cruchot onunla kanaka dilile konuşuyordu, ve bütün Çinliler gibi Ahcho da bu dilden anlıyordu.

Cruchot:

— Çok gülüyorsun?.. diye söylendi. Böyle bir günde insanın kalbi kan ağlar.

— Mahbushaneden çıktığıma seviniyorum.

— Bunun için mi seviniyorsun? diye omuzlarını silkti.

— Bu kâfi değil mi?

— Demek kafanın kesileceğine memnun değilsin?

Ahcho, şaşkınlıkla:

— Niçin, beni Atimaona'yine Plântasyonda çalışmıya götürmüyor musun? Beni Atimaona ye götürmüyor musun?

Cruchot bıyıklarının uçlarını kıvırdı. Nihayet katırlara bir kamçı daha sallayarak:

— Ya!.. demek bilmiyorsun?

Ahcho meçhul bir heycan hissederek:

— Neyi bilmiyorum; Schemmer artık beni çalıştırmıyacak mı?

Cruchot güldü. Alay ediyordu.

— Bugünden sonra çalıştırmıyacak. Anlıyor musın. Çalışamıyacaksın. Kafası kesilen bir adam çalışabilir mi?

Çinlinin göğsüne vurdu ve gıdıkladı.

Katırlar bir mil kadar yürüdü; Ahcho hiç sesini çıkarmadı. Sonra:

— Schemmer benim kafamı mı kesecek?

Cruchot başını sallarken güldü. Ahcho mahzun mahzun:

— Bir yanlışlık olacaktı; dedi. Ben kafası kesilecek olan Çinli değilim. Ben Ahcho yum. Muhterem hâkim efendi beni Yeni Kaladonya da yirmi sene kalmağa mahkûm etmişti.

Jandarma güldü. Bu güzel bir şaka idi, Çinli giyotini aldatmak istiyordu. Katırlar bir Hindistancevizi ağaçlığından geçiyorlardı. Ahcho tekrar konuşmadan evvel, yarım mil deniz kenarından gitmişlerdi:

— Size diyorum ben Ahchow değilim. Muhterem hâkim benim kafamın kesileceğini söylemedi.

Cruchot, bu mes'eleyi onun gözünde kolaylatmak gibi insanî bir maksatla:

— Korkma!.. dedi. Böyle ölmek kolaydır, parmaklarını çıtırdatarak, çabucak olup biter. Bir halâtın uçuna asılup dakikalarca asılı durmak gibi değildir. Balta ile bir piliç öldürmek gibidir. Başı kesilir. İşte bu kadar. İnsan da böyledir. Pouf... bitti! acımaz. Öleceğini bile düşünemezsin. Düşünemezsin, kafan gitti mi, artık düşünemezsin. Çok iyi bir usûldür bu. Ben de böyle ölmek isterim; çabuk olmalı, çabucak ölüp gitmeli. Taliin varmış ki böyle ölüyorsun. Ya cüzzam olup yavaş yavaş parçalansaydın. Bir zaman parmağın, biraz sonra ellerin, sonra ayakların dökülseydi. Kaynar su ile haşlanmış bir adam gördümdü. İki günde ancak öldü. Feryatları bir kilometre öteden işitildi. Fakat sen? Aman canım! çok kolaydır! çih! bıçak kafanı böyle keser. Bitti. Bıçak biraz da insanı gıçıklar. Fakat bunu kim söyleyebilir? Kafası kesilen bir adamın geri geldiği yok ki!...

Bu son cümleyi işkence veren bir şaka addetti, birkaç dakika zorla güldü. Bunu, Çinliyi neş'elndirmek için insanî bir vazife addediyordu.

Diğeri israr ediyordu:

— Fakat size dedim ben, Ahchow değilim. Kafamın kesilmesini istemiyorum.

Cruchot kaşlarını çattı. Çinli artık fazla kaçıyordu.

Ahcbo yine başladı:

— Ben Ahchow değilim...

Jandarma sözünü kesti. Ve yanaklarını şişirerek hiddetli görünmeğe çalıştı.

Ahcho tekar başladı:

— Ben Ahchow değilim ki!...

Cruchot:

— Sus be! diye bağırdı.

Bundan sonra hiç birşey söylemeden gittiler. Papetu den Atimaona yirmi mil idi. Bu mesafenin yarısını geçtikten sonra Çinli yine söze başladı:

— Muhterem Hâkim efendi bizim kababatimizi ararken sizi orada görmüştüm. İyi, başı kesilecek olan Ahchow'u hatırlıyor musunuz?.. Hatırlamıyor musunuz ki Ahchow uzun bir adamdı. Halbu ki bana bakın!...

Birdenbire ayağa kalktı ve Cruchot onun kısa boylu olduğunu gördü. Ve

birden Ahchow'u hatırladı, hakikaten Ahchow uzun boylu bir Çinli idi. Jandarmaya göre bütün Çinliler biribirinin aynı idi. Birinin yüzü öbürüne benzerdi. Fakat uzunlukla kısalığı fark edebiliyordu; ve yanındaki adamın başka adam olduğunu anlamıştı. Katırları birdenbire durdurdu.

Ahcho mes'ut gülerek:

— Görüyorsun ya yanlış; dedi.

Cruchot düşünüyordu. Arabayı durdurduğuna pişman oldu. Hâkimin yanlışlığından haberi yoktu. Zaten bu yanlışlığı anlayamazdı da: Bildiği birşey varsa o da: bu Çinlinin Atimaona ya götürülmek için kendisine teslim edildiği; ve bu işi yapmak vazifesi olduğu idi. Başka bir adamın kafasını keserler ise ne olurdu? Herkesin dediği gibi o yalnız bir Çinli, sadece bir Çinli idi. Bundan başka bu bir hata da olmayabilir. Çünkü amirlerinin kafasından neler geçtiğini bilmiyordu. O kendi işini bilmeli idi. O kim oluyordu da amirlerinin işine karışıyordu? Bir zamanlar böyle bir işe karışmış, o zaman çavuş; "Sen delisin, demişti. Bir şeyi çabucak öğren ve yap. Düşünme. İtaat et ve düşünmeyi senden daha iyi düşünenlere bırak„. Bu düşünce ile canı sıkıldı. Hatta geri bile dönse, idama mahkûmu Atimaona geciktirecek; ve idam yerinde beklemekte olan çavuşundan tekdir işitecekti. Üstelik bir de Papetuda da tekdir işitecekti. Kamçısile katırlara vurdu ve sürdü. Saatine baktı. Hatta böyle giderlerse şimdiden yarım saat geç kalacaklardı. Bu, çavuşu müthiş kızdıracaktı. Katırları daha hızlı sürmeğe başladı. Ahcho hatayı anlatmakta israr ettikçe Cruchot katırları daha hızlaştırıyordu. Kendisinin başka bir adam olduğunu bilmek Cruchot'yı yumuşatmıyordu; bu şeyin kendi hatası olmadığını bilmekle, yaptığı şeyin doğru olduğuna inanıyordu. Çavuşun hiddetini üzerine almaktansa, bir düzüne yanlış Çinlinin asılmasını tercih ediyordu.

Jandarma, Ahcho'nun kafasına kamçının sopasını indirip, bağıra bağıra susmasını söylediği zaman, Ahcho için susmaktan başka bir şey kalmamıştı. Sükûnetle yollarına devam ettiler. Ahcho beyazların tuhaf hallerini düşünüyordu. Onları anlamak kabil değildi. Kendisine yaptıkları bu şey, yaptıkları her şeyin bir parçası idi. Evvelâ beş masum adamı suçlu çıkarmışlar, ve sonra, tam cahillikle kendilerinin bile yirmi sene hapse lâyik gördükleri bir adamın kafasını kesiyorlardı. Artık onun için yapacak hiç birşey kalmamıştı. Yalnız oturuyor, ve bu hayat derebeylerinin kendisine yaptıklarını düşünüyordu. Birden bir korku ile vücudundaki ter buz kesildi; fakat bu korku ile mücadele etmeğe çalıştı: Yin Cih Wen (sakin olmanın yolu) den bir takım cümleler hatırlayarak, ve onları tekrar ederek mukadderatına boyun eğmeğe çalışıyordu? Fakat buna rağmen tefekkür ve istirahat bahçesi gözünün önünden gitmiyordu. Onu düşünmemek canını sıkıyordu. Bahçesinde oturmuş, ağaçtaki rüzgâr çıngıraklarının tıngırtılarını dinlerdi. İşte bak! hayalinde bahçesinde oturarak (sakin olmanın yolundan) cümleler hatırlayabiliyor ve tekrarlayabiliyordu.

Atimaona ya gelinceye kadar zaman iyice geçti. Ve katırlar, çavuşun gölgesinde sabırsızlıkla beklediği Giyotin yerine gelince, durdu. Ahcho yı hemen merdivenden Giyotinin olduğu yere çıkardılar. Altında, Plântasyonun bütün kolilerinin toplandığını gördü. Schemmer bu hâdisenin iyi bir ders olacağını düşünmüş; kolileri tarlalarından çağırmış ve orada hazır bulunmağa mecbur etmişti. Ahcho yı orada görünce alçak sesle aralarında mırıldandılar. Hatayı görmüştüler; fakat ses çıkarmadılar. Anlaşılmaz beyazlar fikirlerini değiştirmiş olabilirlerdi. Bir masumun hayatını alacak yerde, diğer masumun hayatını alıyorlardı. Ahcho veya Ahchow hangisi olursa? Beyaz köpekler onları anlayamadığı gibi, onlar da beyaz köpekleri anlamıyordular. Ahcho nun kafası kesiliyordu. Fakat onlar, iki senesi kalan hizmetlerini bitirip Çine döneceklerdi.

Giyotini Schemmer kendisi yapmıştı. Schemmer becerikli bir adamdır, hayatında hiç Giyotin görmediği halde, Fransız memurları ona Giyotinin nasıl yapıldığını umumî olarak anlatmıştılar. İdamın Papetu yerine Atimaona da yapılması onun fikridir. Schenmer: " ölüm sahnesi için burası en uygun ceza yeridir, diyordu. Ve Plântasyondaki beş yüz Çinlinin üzerinde büyük bir tesir yapacağını„ ilâve ediyordu. Schemmer idamı bizzat yapmak istemişti, ve bu sebepledir ki yaptığı Giyotini tecrübe ediyordu. İnsan boynu kadar bir bananas ağacı Giyotinin altında

duruyordu. Ahcho baygın gözlerile buna bakıyordu. Alman, küçük bir kolu çevirerek bıçağı yukarı çekti. Kalın bir ipi çeker çekmez bıçak düştü, ve tecrübe için konmuş olan Bananas kütüğünü kesti. Çavuş Giyotinin yanına çıkarak:

— Nasıl işliyor? diye sordu.

Schemmer gururla:

— Mükemmel: dedi. Bak sana da göstereyim.

Tekrar kolu çevirdi, bıçağı yukarı kaldırdı, ve bırakınca altındaki yumuşak ağacı kesti. Fakat bu defa o kadar yükseğe kalkmamıştı. Çavuş söylendi:

— Hayır, iyi değil.

Schemmer alnından terini sildi. Çavuş daha ağırlık istediyordu. Schemmer, demirciden yirmi kiloluk bir demir alması için, birisini gönderdi. Schemmer bıçağın geniş olan üzerine demiri koyarken Ahcho çavuşa baktı ve fırsattan istifade etti.

— Muhterem hâkim efendi Ahchow'un başı kesilsin dedi. Diye başladı.

Çavuş sabırsızlıkla başını salladı; bu akşam üzeri on beş mil yol gideceğini, ve kendisini Berthe de bekleyen inci tecimeni Lafiere'in kızını düşünüyordu.

— Evet efendim. Ben Ahchow değilim. Ben Ahchoyum. Muhterem gardıyan hata etmiş olacaklar; Ahchow uzun boyludur, bakın ben kısa boyluyum.

Çavuş çabucak bir baktı yanlışlığı gördü.

— Schemmer, gel buraya diye bağırdı.

Alman homurdandı, demir yerine girinceye kadar kıpırdamadı.

— Çinliniz hazır mı? diye sordu.

Çavuş cevap verdi.

— Bak, bu adam o Çinli mi?

Schemmer şaşırmıştı. Birkaç saniye içinden küfür etti, canı sıkıla sıkıla, kendi ellerile yaptığı, ve nasıl işlediğini görmek için can attığı şeye baktı. Nihat

— Buraya bak!.. dedi. Bu işi tehir edemeyiz. Zaten beş yüz kişinin üç saatlik işini kaybetmişim. Doğrusu gelinceye kadar birçok saat kaybetmem; hükmü bu adama infaz ederiz. Bir Çinli ölecek değil mi? Ha Ahchow, ha Ahcho!..

Çavuş önündeki uzun yolu, inci tüccarının kızını hatırladı ve kendi kendine düşündü.

Alman israr ediyordu:

— Eğer anlaşılırsa kabahatı Gruchot un üzerine atarız. Fakat zannetmem ki anlaşılsın, Ahchow, bu sırrı hiç bir zaman meydana çıkarmayacaktır.

Çavuş

— Gruchot nun kabahatı yok bu işte; dedi. Kabahat olsa olsa gardiyanda.

— Öyle ise ne düşünüyorsun. Haydi işimize bakalım. Bizim kabahatımız yok ya. Bir Çinliyi diğerinden kim ayırabilir? Biz yanlız bize verilen Çinliye emredilen şeyleri yaptık, deriz. Bundan başka, sahiden bu kolileri ikinci defa işlerinden alakoyamam. Fransızca konuşuyorlardı. Ahcho bir kelime bile anlamıyordu, fakat mukadderattının tayin edildiğini biliyordu. Yine biliyordu ki kararı çavuş verebilirdi, ve hayatı memurun dudaklarında idi.

Çavuş:

— Peki öyle olsun, dedi. Bir Çinli değil mi, hangisi olursa olsun.

— Dur bir defa daha iyice tecrübe edelim.

Schemmer bananas ağacını Giyotinin boyun koparacak yerine koydu, bıçağını yukarı çekti.

Ahcho (sakin olmanın yolu)ndan birkaç cümle hatırlamaya çalıştı. Aklına "ahenk içinde yaşayın„ sözü geldi. Fakat kabili tatbik değildi. Yaşayamıyacaktı ki. Ölmek üzere idi. Olmadı, bu lâf işe yaramadı. "Fenalıkları affediniz„, peki amma ortada fenalık yoktu ki. Schemmer ve diğeri bu işi fenalık için yapmıyorlardı. Onlar için, otları temizlemek, hendek kazma.k pamuk ekmek nasıl yapılması lâzım olan bir işse; bu da yapılması lâzım gelen bir işti. Schemmer ipi çekti, Ahcho (sakin olmanın yolu)nu unuttu. Bıçak bir gürültü ile düştü, ağaçtan gayet temiz bir dilim kesti.

Çavuş cıgarasını yakıyordu:

— Mükemmel! diye bağırdı, çok mükemmel dostum.

Schemmer medhedildiğine memnun oldu. Tahiti lisanile:

— Haydi Ahchow!.. dedi.

Ahcho:

— Ben Ahchow değilim... diye başladı.

— Sus ulan, bir daha ağzını açarsan kafanı patlatırım.

Amele başı onu, sıkılmış yumruklarile korkutmuştu, sustu. Karşı gelmekte ne mana vardı? Bu ecnebiler hep böyle yaparlardı. Tam vücudu kadar kesilmiş olan tahtaya yatırılmasına sesini çıkarmadı. Schemmer onu iple sıkıca bağladı, o kadar sıkı bağlamıştı ki etini kesmiş acıtmıştı. Fakat aldırmadı. Acı fazla devam etmiyecekti. Üzerinde yattığı tahtanın havada sallandığını hissetti ve gözlerini kapadı. Bu dakikada son bir defa tefekkür ve istirahat bahçesini gördü. Ona bahçesinde oturuyor gibi geliyordu. Serin bir rüzgâr esiyordu, ve ağaçların üzerindeki çıngıraklar hafif hafif çalınıyordu. Kuşlar da baygın sedalar çıkarıyor, ve duvarın ötesinde esir şehir hayatının gürültüleri geliyordu.

Tahtanın yere konulduğunu duydu. Gözlerini açtı. Güneşten parlayan bıçağın tam üzerinde asılı olduğunu gördü. Schemmer'in iplerden birini çözdüğünün farkına vardı. Çavuşun kumandasını işitti. Ahcho gözlerini sıkıca kapadı. Bıçağın indiğini görmek istemiyordu. Fakat biran kesici bir bıçak hissetti. O anda Crcuchotyu ve Cruchot'nun dediğini hatırladı. Fakat Cruchot yanılmıştı. Bıçak gıcıklamamıştı. En son olarak bildiği bu idi, artık hiç birşey bilmiyordu.

Bu Adam Bu Kadına Ne Demek İstiyor?

Yazan: SEMİHA

Sanatkâr Bayan Semiha

Bu adam bu kadına ne demek istiyor?..

* * *

Camilerin, minarelerin gümüş renkleri arkasında güneş gitti. Haliç denizi daha turuncu.. Güneşin boyadığı sular rengini daha kaybetmemiş... Esin var. Akşam, sarı gözlü kadının saman saçları rüzgâr da.. Gözleri karşıki apartmanlarda yanan ışıklarda... Altın gözlünün arkasında Haliç, altın saçlının önünde Haliç, eli çenesinde gözleri önde... Hep önde...

Kadın — Konuşalım, konuşsana!.. diyor.

O, gözleri kadının altınlarında, söylüyor:

— İşte konuşuyorum, anlamıyor musun? Arkandaki fon içerisinde ne kadar güzel- sin canikom!..

Gözleri takılır ona. Hep ona.

* * *

Bu adam bu kadına ne demek istiyor?

* * *

Adam evlendi: Kolunda beyaz gelin esvaplı bir kadın düğün günü.

Kadın, altın gözlü kadın değildi.

Sonbaharlardan bir Sonbahar. Bir oda. Camlarda perde yok: İki pencere var. Bir tanesi kapalı, bir tanesinin bir tek kanadı açık. Dışarıdaki görünüş: kısa boylu evlerin damları ve yatkın duvarları... Görünüş hiç te güzel değil..

Camın açık kanadının içinde iki kişi... Altın saçlı bir adam, altın gözlü bir kadın...

Cama iki vuran gölge...

Adam altın gözlü kadına sarılmış; kadın adamın kollarının içinde küçük vücudunu, yüreğini kaybetmiş. İkisi de camın içindeki altın saçlı adama, altın gözlü kadına bakıyorlar...

Altın saçlı adam bir ara dışarıdaki kısa boylu evlerin damlarına, yatkın duvarlarına... sonra camdan görünen altın gözlere... bakarak, dalarak,

Diyor ki!

— Dünyanın en güzel manzarasına açılmış gibi bizim pencere... Şu anda o kadar mes'udum ki cicikom!....

Sesi titreyor.

Bu adam bu kadına ne demek istiyor?

* * *

Kadının arkasında mavi bir esvap, adamın arkasında koyu saman rengi jaket.

Kadının bacaklarında kül rengi ince ipek bir çorap; kanapede oturuyorlar...

Adam kadının tek bacağını dizlerinin üstüne koyuyor. Sarı konuşan elini ince bacağın bileğine sarıyor.

— Ne güzel diyor....

Gözleri oynuyor...

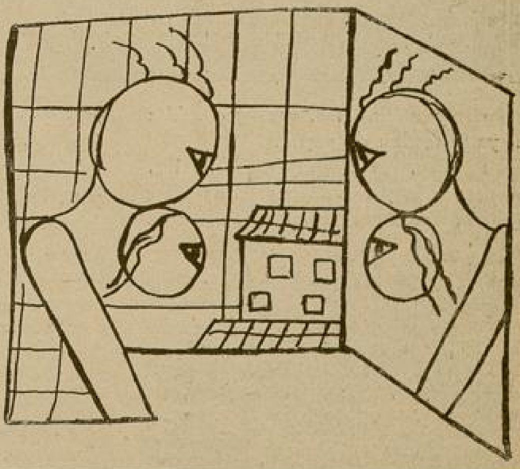

PAMUK NİNE CEVP VERİYOR:

Üsküdar hapisanesinde Cemil oğlu Cevad.

Oğlum..

Bütün mahkûmlar masum olduklarını iddia ederler. Sen bu ezelî kanunda bir istisna teşkil etmiyorsun. Sorguna cevap vermekliğim için ya masumiyetine, yahut mücrimiyetine kani olmaklığım lâzım. Seni kızken sevmiş olan bir kızın, kuvvetli olduğunu söylediğin bağını, mahkûmiyetinden sonra da, muhafaza edebilmesi evvela bu işdeki masumiyetine kani oluşuna; sonra maddî vaziyetine; ve bütün bunlardan sonra sana karşı beslediği duygunun kuvvetine bağlıdır. Çünkü; tabiî bir kız bir ihtilâs mahkûmunu sevemez. Eğer sen, ihtilâs mağduru isen, bu kızın seni beş yıl bekleyebilmesi için, beş yılı geçirebilecek kadar paraya, yahut da en hudutsuz maddî ihtiyaçları göze alabilecek kadar sonsuz bir sevgiye sahip olması gerektir.. Bütün bu sözlerim tahminîdir, sana daha inanabilecek bir cevap verebilmekliğim için, vaziyetinde mevzubahs ettiğin müphem noktaları daha iyi bilmekliğim lâzım..

Pamuk Nine

Artık yazı unutalım, yaz geçti. Yaz da, yazın modası da geçti...

Kırlardan, plâjlardan şimdi şehire, salonlara dönüyoruz. Tunç esmerlikler değil, açık renk gece tuvaletri içinde, göz alacak pırıl pırıl çıplak beyazlıkların modası geldi.

Hasır, ince kumaş, tül, ipek şapkalar, yerlerini fötr, yün, kadife, kalın kumaş, astragan şapkalara bırakıyor.

Ve unutmayınız ki şapkalar, tüvaletler, elbiseler gibi; yüz ve tırnak boyalarının da rengi değişmiştir.

Yanık renkli ellerinize yakışan tırnakların kızıl cilâsını, artık mat vernikle donuklaştıracaksınız!..

Artık çıplâk gezmiyeceksiniz.. ayaklarınıza gündüzleri, kare uçlu ve basık ökçeli potinler, iskarpin arası ayakkabılar; ve geceleri de üzerleri kıymetli veya taklit taşlarlarla süslü tay derisi iskarpinle, lâme sandallar giyeceksiniz...

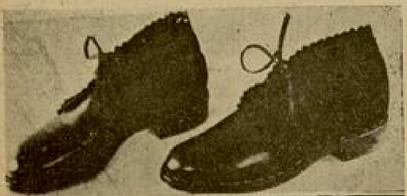

Fakat kırlarda, plâjlarda, açık havada alıştığınız canlı yürüyüşünüzü, dinç, çevik, kıvrak hareketlerinizi sakın terketmeyiniz.

Bu yıl giyeceğiniz tayyörler, sizin bir asker gibi dimdik yürüyüşünüze, dinç, çevik adım atmanıza, kıvrak, canlı hareket etmenize mani olmak şöyle dursun, bilâkis serbest yürüyüşünüze yardım edecek, heveslendirecek şekildedir.

Tayyörlerin yalnız kesimleri.. vücuda sarılış, oturuşları değil; asker biçimi dik yakaları, birer apuleti andıran kabarık omuzları, kapalı kolları, kordonlu ve çaprast düğmeli önleri bu dinçliği, çevikliği, canlılığı daha güzel bir ahenkle gösterecektir.

Şapkalar, sonra mantolar, pelerinler, hatta kaplar, tayyörlerle bu yılın modaları tamamiyle değişik ve zariftir...

Fakat gece tuvaletlerinde eski Yunan ve Roma kıyafetlerinden ilham alınmıştır. Gündüz erkekleşen kadın, geceleri, ipekler, tüller, inciler, yakutlar, zümrütlerle, tamamiyle kadın olmaktadır.

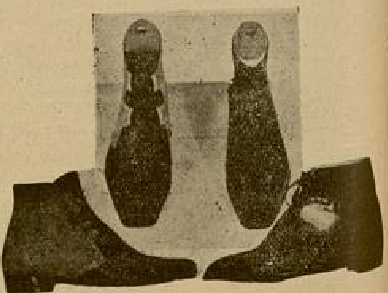

BAYANLARIMIZA:

Moda Havadisleri

Gece tuvaletlerinin vücudu sarışı, mevzun bir şiirin akışı gibidir.

Tuvaletler, eski masallarda olduğu gibi, makas kesmemiş, iğneye diğmemiş şekildedir. Sanatkâr terziler, kadın vücuduna ipek kumaşları sararak yakışan biçimleri vermektedirler.. Böyle kumaş sarılı elbiseyi giyen kadınlar, eski Yunan ve Roma tarihini canlandırmış oluyorlar...

Ispor ayakkabları:

Bu yılın ıspor ayakkabları biçim ve şekil itibarile ne uzun konçlu potin, ne de konçsuz iskarpindir; ikisi ortası bir şeydir.

Bu ayakkabıların üst derileri ve alt köseleleri soğuğa, rutubete karşı koyacak derecede dayanıklıdır.

Ayağı rahat ettirdiği, ayni zamanda daimi bir ılıklık içinde tuttuğu, su geçirmediği için; bu ayakkabılar, dağcılık, kayak, golf, yürüyüş gibi ısporlarda kullanılıyor.

Derilerin renklerile, giyilecek ıspor kostümlerinin uygun olması şarttır.

Kürkler:

Astragan, kırkılmış kuzu derisi, Rus Hermini, Karakül nevileri çok kullanılmaktadır.

Kollar, pelerinler, yakalar, rob şeklinde omuzlar kürkle süslüdür.

Bütün bu anlatılan şeylerin hepsi güzel, zarif, şık, göz alıcıdır. Fakat keseleri fazla tahrip edeceği, dibine darı ekeceği de muhakkaktır..

Türkler Nasıl ve Niçin Müslüman Oldular?

— Başı 15 inci sayfada —

O halde, vaziyeti anlayabilmek için üç meselenin halli lâzımdır:

1 — Eski dinler ne idi?

2 — Halk, niçin eski dinleri yıkıyordu?

3 — Yunan felsefesi, ne gibi fikirlere dayanıyordu?

Bu üç mühim muamma halledildikten sonra, o zamanki dünyanın dinî inkılâbının içyüzünü anlar, Türklerin isteyerek mi, istemeyerek mi eski dinlerini bıraktıklarını öğrenmiş oluruz.

***

Eski Dinlerin İç Yüzleri

Din tarihinin bütün kayıtlarını yazmakta bir fayda yoktur. Yalnız, bu dinî inkılâptan evvelki dinleri anlatmak kâfidir. Çünkü, hücum bunlara idi, bunlar yıkılıyordu. O zamanlar :

1 — Akdenizde: Yunan, Anadolu, Roma, Gol, Cerman, Etrüsk, İslâv, Mısır, Kartaca.

2 — Asyada Buda, Şaman, Brahma, Zerdüst dinleri meşhurdu.

Şüphesiz, bu ana dinlerin birçok mezhepleri ve tarikatları vardı.

Fakat, bu zamanki dinlerin hepsinde de müşterek on nokta vardı:

1 — Hepsinde allahlar müteaddit idi.

2 — Hepsinde allahlar, insan suretinde yaradılmışdı.

3 — Hepsinde allahlar, tecessüt ettirilmişti.

4 — Hepsinde allahlar, insanlar gibi yaşarlar, ölürler, evlenirlerdi.

5 — Hepsinde çalgı, şarkı ve dans ile dinî ayin yapılırdı.

6 — Hepsinde ölümden sonra yaşamak Cennet ve Cehennem itikatları vardı.

7 — Hepsinde «Ruh»a iman vardı.

8 — Hepsinin aslında bir kahramanı allahlaştırmak kabildi.

9 — Hepsi de allahların kurban istediklerini kabul etmişlerdi.

10 — Hepsi de allaların gaipten heber verdiklerine inanıyorlardı.

Bu müşterek noktalar, bazı dinlerde daha iptidaî fikirler halinde idi. Bazılarında ise, daha fazla inkişaf etmişti. Fakat, hepsinde de müşterek bir bağ vardı.

Fransız müverrihlerinden meşhur Duruy diyor ki :

«Akdenizin ve Orta Avrupanın Hindo-Avrupaî ırkları, eski dinleri Hindistandan getirmişlerdi. Hindistandaki cedleri ise, bu dinleri orta Asyadan nakletmişlerdi».

Bu görüş nazariyesi, ilmîdir ve son devirlerdeki yeni yeni keşiflerle de tahakkuk etmiştir.

Esasen, yazdığımız on noktadaki birliği de başka bir nazariye ile ifade edemeyiz.

Bu vaziyet gösteriyor ki, ilk devirlerde de bir felsefî fikir dünyaya musallat olmuş, her ırkı eline almış, başka başka isimler altında bir tek dinin şubelerini kurabilmişti.

Eğer, «Tek Allah» fikrinden evvelki dinlerle Afrika - Avusturalya vahşilerinin dinlerini karşılaştıracak olursak, orta Asya dinlerinin yüksek bir terakki fikrinin neticesi olduğunu görür, dinî zihniyetin akla hayret veren tekâmülü ile karşılaşırız.

Bilhassa, bu dinin Akdeniz havzasındaki mütekâmil şeklinin ayinlerinde en yüksek bediî heyecan, en mes'ut hayat telâkkileri vardı.

Eski Yunan milleti gibi, daima ıstırap ve azap içinde yaşayan bir milletin neşeli bir edebiyat, bir şiir, bir mimarî, bir resim ve bir heykeltraşlık yaratmasının başka sebepleri yoktu.

- Arkası var -

Günah Gönüllüleri

— Başı 17 inci sayfada —

Halbuki aksini yaparsan, o sahte bakışlarının verdiği ümitle, sesini dillerinin döndüğü, ellerinin yettiği kadar metheder, göklere çıkarırlar.

Oradan derhal bir taksiye atlar...

Cümlemi Hicran tamamladı :

— Buraya gelirim!

Derhal ellerimi kaldırdım:

— Sakın ha! Orada etrafını saran gazeteciler, mülâkat yapmaktan vazgeçmiş değillerdir. Çünkü bu vesile ile hem biribirlerini atlatmaya çalışacaklar, hem de seni bir daha görüp, hepsine ayrı ayrı verdiğin ümitlerin meyvalarını toplamayı tecrübe edeceklerdir. Burada kimsen olmadığını yazdığımız icin, senin otellerden birine ineceğini tahmin edeceklerdir. Onu öğrenmek için de hemen otomobilini takip edeceklerdir.

Bu itibarla senin önce bir ötele inmen lâzım. Tabii sanatkârlık şerefin ve şöhretinle mütenasip bir yeri, meselâ, Tokatlıyanı, yahut Perapalası tercih edersin.

Bütün bunları kahkaha fıkırtıları içinde dinleyen Hicran, hesaplarımın inceliğine şaşmış gibi idi.

Hele Ferit, ikide birde boğazını tıkayan kahkahayı bırakıyor ve aynı cümleyi tekrarlıyordu:

— Olur şey değilsin Celâl!

Hicran, tatlı masal dinleyen dalgın bir çocuk merakile sordu:

— Sonra?

— Sonrası tahmin edebileceğin kadar basit.

Ertesi gün çıkacak gaztelerin birinci sayfaları senin resimlerinle, sözlerinle, ve gelişinin tafsilâtile dolu olacak.

O gün gazeteciler gene senin peşinde koşacaklardır.

Senin onlara anlatacaklarını beraber düşünür, uydururuz.

Söyliyeceklerinin, zekâna karşı takdir uyandırabilecek mahiyette olmasına çalışırız.

Çünki gaztelerde çıkan beyanatın, okuyucular üzerinde büyük tesiri vardır.

Kariler, bu satırlar arasında, alâkadar oldukları kimselerin şahsiyetini okumaya çabalarlar.

Ve neticede, konuşanın ya çok aleyhinde, yahut çok lehinde bir kanaat edinirler.

Sen bu imtihanda mutlaka iyi numara almalısın..

Sonradan istismar edeceğimiz bu umumî sempatiyi kazanabilmekliğin için de, anlatacağın vakalara çok ince nükteler katabilmekliğimiz lâzım.

Seni o gün ziyarete gelecek gazeteciler arasında ben de bulunacağım.

Ve senden onların yanında, yani suret resmiyede, ayrı bir mülâkat rica edeceğim.

Sen bu arzumu lûtfen is'af buyuracaksın.

Ondan sonra seninle otelden, tutacağım yeni bir eve taşınmamızda mühim bir mahzur kalmayacak. Vakıa bu birleşme, birçok dedikoduların çıkmasına vesile olmayacak değil.

Fakat bu şayıaların sahası ne de olsa mahdut kalacak.

Anlaşmamızı, ya senin fazla zaif meşrebliğine, ya benim çapkınlık işlerindeki meharetime verecekler.

Belki de, duyduğumuz karşılıklı ve kuvetli bir zafın çok çabuk inkişaf ettiğini sanacaklar.

Fakat muhakkak ki, seninle eskiden tanışdığımızı anlayamayacaklar.

Lâzım olan da, bu noktanın gizli kalmasıdır.

Zira bunun meydana çıkması, birleşmemiz etrafında çıkarılacak dedikodulardan çok daha tehlikelidir. O takdirde, bütün plânlarımızı altüst edebilecek şüphelere düşebilirler. Hatta bu ip ucu ile işin içyüzünü meydana çıkarabilmeleri bile mümkündür.

(Arkası var)

KAHVE ve TÜTÜN

TÜRKİYEYE NASIL GİRMİŞTİ?

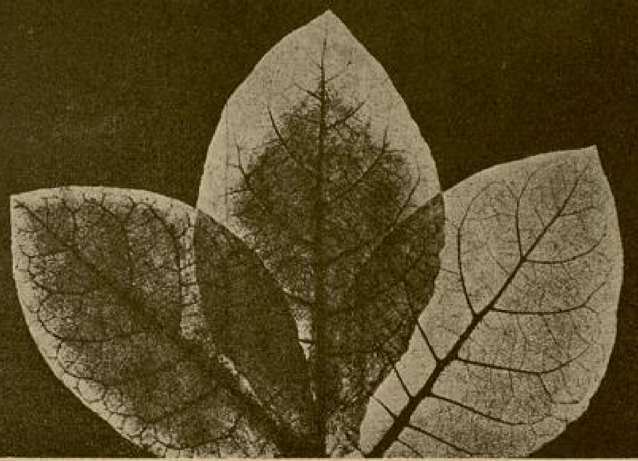

İstanbula Ne Vakit Ve Nereden Girdi - İlk Kahvehaneler

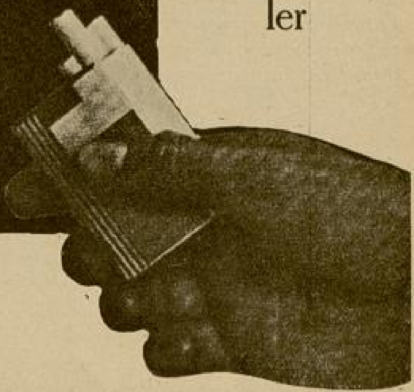

"Hunler şikeste, câm tehi, yok vücudu mey; Kıldın esiri kahve bizi hey zemane hey!.."

Eski zamanlarda halkımız arasında deveran eden rivayetlere göre kahveyi, Yemenk tarafında Mohalı Ömer namında bir Şazlı devriş bulmuş imiş. Şöyle ki · Bu garibi, müntesibi olduğu Tekkenin şeyhi, terbiyei nefsetmesi için, yabani bir semte yollamış; bir müddet sonra zavallı derviş erzakını tüketmiş, gıda aramağa başlamış. Etrafındaki ağaçların dallarında gördüğü taneleri toplamış.. pişirip çorba gibi içerek kifafı nefsetmekte iken, dostlarından birkaç kişi bazı nevalelerle imdadına gelmişler. Devriş Ömerle beraber birkaç gün kalup pişirdiği çorbadan içmişler. Bu misafirlerin içinde cilt hastalığı çeken biri varmış, (Moha) ya avdetlerinde cilt hastalığından eser kalmıyınca, şifayı dervişin çorbasının tesirine hamletmişler; ve halkı bu keyfiyetten haberdar eylemişler, içenler hoşlanmışlar, faidesini görmüşler.

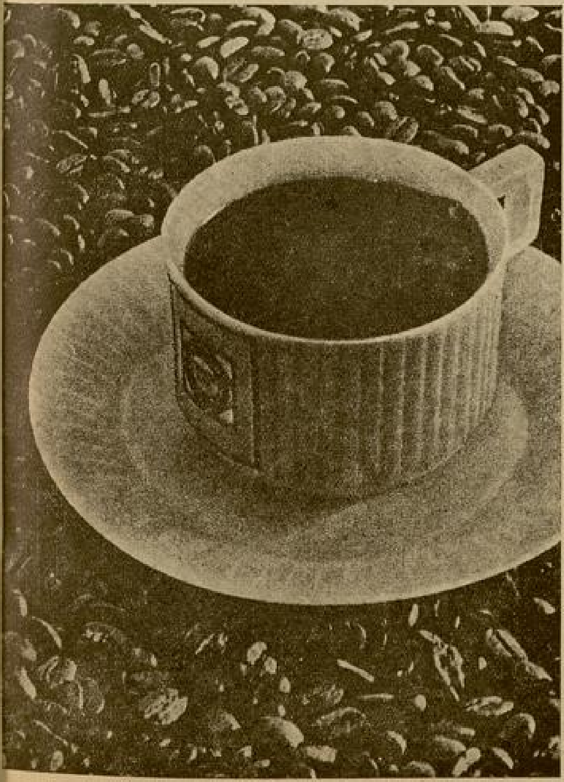

Kahve, Moha emirinin de zevkine gitmiş, Derviş Ömeri getirtmiş, Kahveyi keşfettiği yere bir zaviye yapturup şeyhliğini Ömere vermiş.

* * *

Bir hayli müddet kahve, yalnız Yemen kıtasında malûm olup, civar memleketlere, meselâ Hindistana, İrana, Mısıra, Suriyeye ancak yüz elli sene sonra geçmiştir.

Kahveyi İstanbulda tanıtan, Halepten Kanunî Süleyman devrinde gelüp (952 - 1555) Tahtakalede o zamana göre mükellef ve müzeyyen iki büyük çayhane açan «Şemsi» «Hakem» namlarında iki Suriyeli olmuştur.

Kahvenin lezzeti, lâtif kokusu ve keyfi herkesin zevkine gidiyormuş. Zemane kibarlarından, münevverlerinden, ülemadan, hocalardan birçoğu bu kahvehanelerin müdavimi ve kahvenin müptelâsı ve tiryakisi olmuşlar. Tahtakale kahvehalerinde oturacak yer kalmaz olmuş. Kahve içmek vesilesile gelenler sohbetler ve muhabbetler ederek; satranç ve dama fasılları yaparak hoş vakıt geçirmeği itiyat etmişler.

Kahvehanelerin izdihamı ziyadeleşüp kahve istimali teammüm edince, avamdan hacı, hoca, derviş ve şeyh kılıklı cahil ve mütaassıplar «kahve haramdır, içenler kâfir olurlar» diyerek davayı azıtmışlar, fetvahaneden kahvenin haram olduğuna dair fetva bile çıkartmışlardı. Fakat münevverlerden ve âlimlerden birçoğu verilen fetvanın şer'a muvafık olmadığını isbat ederek, cahillere ve avama galebe etmişler, fetvayı veren müfti azledilmiş ve efkâre sükûnet gelmiş. Ondan sonra paytahtın muhtelif mahallerinde yeniden elli kadar kahvehane açılmış. İkinci Selim ve üçüncü Murad asırlarında kahvehanelerin adedi altı yüzü bulmuş.

Fakat kahvehaneler ilk günlerdeki biçimde kalmayup erazile, derbederlere

SPOR

Türk, — Sovyet Temasları ve Bazı Endişeler

Dost Sovyet Rusyanın ısporcuları memleketimizde muhtelif müsabakalar yaptılar...

Güreşçileri, Tenisçileri, İskrimcileri ve Futbolcuları tam elli kişilik bir kadro ile İstanbulda, Ankarada ve İzmirde yaptıkları maçlarda, hiçbir teşekkülün görmediği bir alâka ile karşılanan Soyvet ısporcuları, yaptıkları müsabakalarda büyük heyecan ve alâka uyandırdılar.

Tarihi pek eski olmıyan Türk- Sovyet ıspor temasları, her sene muntazam bir şekilde Türkiyede ve Sovyet Rusyada yapılan musabakalarla, iki dost memlekt arasındaki spor varlığını meydana koymak itibarile, ayrı bir kıymet ortaya çıkarmaktadır.

Muhtelif şübelerdeki varlıklarile karşılaşan ısporcuların bir sahada galib, bir sahada mağlûp olarak müsabaka yapmaları, iki memlekete de, kuvvetli oldukları tarafta kazanmak imkânını vermek gibi ayrı bir husufiyete de bağlıdır.

Türk - Sovyet karşılaşmalarının muhtelif şehirlerde geceli gündüzlü yaptıkları faaliyet, Olimpiyat oyunlarını andıran hareketler gibi, bütün bir memleketi, onun ıspor varlığını meydana koymaktadır.

1925 de temeli atılan Türk - Sovyet teması bugünkü hakiki şekli alabilmek için, Sovyet Rusyadan ziyade bizi harekete getirmiştir. Bundan evvel yapılan temasların birçoğunda Türk futbol takımı, Rusyada yaptığı maçlardan ekseriya memlekete acı haberler yollamış, İstanbul ve Ankarada yaptığı oyunlarda da buna yakın mağlûbiyetlere sürüklenmişti.

1935 yılında yapılan maçlar Sovyet ısporcularile hemen hemen başbaşa giden bir vaziyette olduğumuzu kolayca isbat etmiştir.

Türk karışık futbol takımının gerek İstanbulda, gerekse Ankarada aldığı sonuçlar, takımlar arasındaki müvazeneyi bilhesap göstermektedir.

Futbol varlığımız böyle iken.. öz sporumuz olan güreş futbolün aksine bir şekil almaktadır.

Sovyet güreş takımı İstanbulda yaptığı ilk maçı 1 — 6 gibi yüksek bir sayı farkiyle kazandı.

Sovyet sporcularına karşı çıkan takım Balkan güreş birinciliğini senelerdenberi tutan ekipin yardımcıları idi.

Artık yorgunluk ve bitkinlik alâmetleri başladığı, ıspor kanunlarının icab üzere minderde yıpranmağa yaklaşmakta bulunan bir takımın yardımcılarının aldığı sonuçlar, bizi olduğu kadar herkesi endişeye düşürmüştür.

Netekim ikinci maçı yapan Türk ulusal takımı Sovyet güreşçilerini 2 — 4 gibi yakın bir farkla mağlûp etti..

Balkan güreş birinciliklerinde yakaladıkları her rakibin sırtını ilk hamlede mindere yapıştıran güreşçilerimiz, Sovyet takımına karşı iki tuş, iki de sayı hesabiyle galibiyet elde etti.

Senelerdenberi zaferden zafere koşan Saim, gözlerimiz önünde ilk defa mağlûp bir halde minderi terketti.

Stadyoma toplanan binlerce halkın Saimin mağlubiyeti ilân edildiği zaman duyduğu tesir, Stadı kaplayan büyük sükûttan kolayca anlaşıldı..

Ağır siklette, her ne şekilde olursa o'sun, bütün rakiplerini minder üzerinde hamur açar gibi ezen Çoban, Sovyet güreşçisi Gonca karşısında çetin bir müsaraadan sonra sayı hesabile galebeyi temin etti.

Burada iki nokta üzerinde durmak lâzım: ya bu işe; dün kadar kısa bir zamanda başlayan Sovyet güreşçileri çok çabuk terakki etmiş!..

Yahut ta bu iş bizde sukuta başlamak üzere! Bunun en yakın cevabını on ay sonra yapılacak Berlin Olimpiyat müsabakaları bize kolayca verecektir...

Besim Koşalay

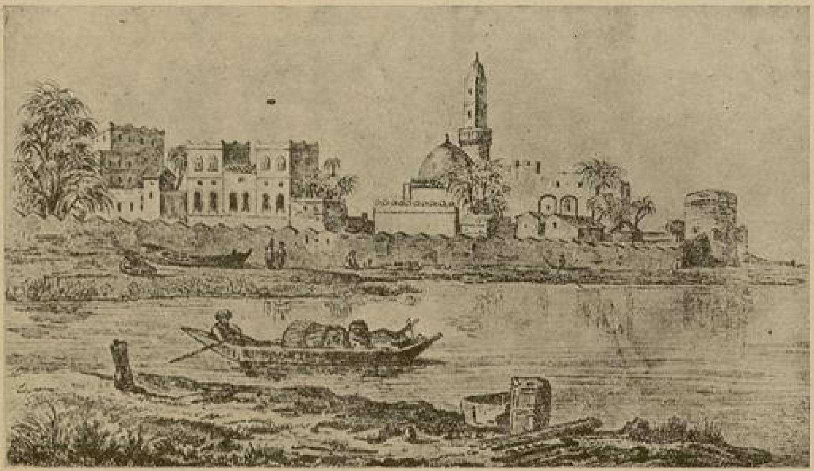

Arabistanda Moha kasabası

ve erbabı fesada melce olduğundan, üçüncü Sultan Murad kahvehaneleri kapatmış, kahve istimalini yasak etmiş.

Şu kadar ki, pekçoğu zemanenin münevverlerinden ve kibarlarından olmak üzere, halk kahveye pek ziyade dadanmış olduklarından; fıkıhçıların içtihadlarile kahvenin haram olmadığına dair yeniden bir fetva çıkartmışlar. Bu sayede yine kahvehaneler taraf taraf meydana gelmişti. Lâkin yavaş yavaş kahvehanelerin çoğu tekrar erazile, eşirraya ve Yeniçeri zorbalarına mecma olmuş, hatta ikinci Osmanın kanına giren zorbalar bu kahvehanelerde toplanup fesatlarını tertip etmişler. Ondan sonra dördüncü Murad kahvehaneleri kapatmış, afyon ve tütün gibi kahve içilmesini mennetmiş, gizli kullananları yakalayup ezdirirmiş. Fakat dördüncü Muradın halfi İbrahim zamanında kahve tiryakileri ve kahvehane sahipleri yolunu bulup yasağı kaldırtmışlar. Ondan sonra artık gerek İstanbulda ve gerek taşralarda birçok kahvehaneler açılmış ve kahve içmiyen hemen kimse kalmamış.

*
* *

Tütünü, iptida birinci Ahmet asrında Turkiyeye ecnebi tüccarlar getirüp halkı içmeğe alıştırmışlardır (1605). Ülemadan birtakımı tütünün haram ve birtakımı da mübah olduğuna hükmederek, epeyce zaman münakaşalar etmişler; fakat muhalifler tütün içilmesini men'e kadir o'amamışlar, hatta dördüncü Murad: «İstanbulda sık sık vukubulan yangınlar tütün içenlerin çubuklarından dökülen ateşlerden ve sıçrayan kıvılcımlardan çıkıyor» diyerek tütün içilmesini şediden ve kat'iyen mennedüp; bu yasağı dinlemiyenleri gayet ağır cezalara çarptığı halde, halkı tütün tiryakiliğinden vazgeçirememişti. Nihayet İbrahim devrinde kahve ile beraber tütün yasağı da kaldırılmış ve ondanberi İstanbulda ve taşralarda tütün içmiyen pek az adam kalmıştır.

Çoban Yıldızı

— *Başı 9 üncu sayfada* —

ve kuvetli omuzuna bırakmış, uzun kirpikli süzgün gözlerile etrafı seyrediyordu. Ortalığın sesleri birdenbire değişiyordu. Radyo baygın bir tango çalmağa başlamıştı. Rüzgârın yerine çam dallarında fısıltılarla dolaşıyor. havanın içini karıştırıyordu...

Süzgün gözler biribirini buldu.

— Dansedelim çocuklar...

— Ne güzel tango!

— Necip Celâlin son eseri.

— Mahzun kalbinin bütün derdlerini eserlerine veriyor.

— Akordiyonu kendisi çalıyormuş!..

— Ne güzel!..

— Haydi dansedelim...

Hepsi kalkdılar. Dört köşe pist, sade onlar için yapılmış gibidi. Necip Celâlin tangosu, onları his âlemlerinin sonsuzluklarına kavuşturuyordu. Başları, biribirine diğiyor, yürekleri biribirlerinin göğsünde atıyordu.

Tango bittiği vakit ortalığa çöken sessizlikle uyanır gibi oldular. Hiç birisi daldıkları zevk rüyasından uyanmak istemiyordu... Bira bardaklarına koştular... Sonra, dansa; danstan biraya...

İçlerine akan sarı buzlu bira, yüzlerine güneşli, aydınlık gülüşler vermişti. Her şeye gülüyorlardı:. Denizde sıçrayan yunuslara, gidemeyen kotralara, unutulan sigara ile yanan masa örtüsüne, biribirlerinin sözlerine, gülüşlerine, kahkahalar atıyorlardı...

Ortalığa öğle sıcaklığı çökmüştü. Sonbahar, yazdan aldığı son sıcaklığı, bütün cömertliğile, yeşil çamlı adanın üstüne döküyordu.

— Yemek yiyecek miyiz çocuklar?

— Abur cubur yemekten iştaha kalmadı ki...

— Şu tabağa bakın, istekleriniz birden açılır.

Delikanlının biri, garsonun elindeki tabakta sıralı yeşil salatalı taze balık ızgaralarını gösteriyordu. Hepsi birden el çırptılar. Sofranın ortasını açarak, balık tabağını yerleştirdiler.

— Sahiden iştiham açıldı.. Bu süprizi kim yaptı?

Cevad gülüyordu.

— Yoksa sen mi Cevad?

— Bu senin işin Cevad.

Delikanlı büsbütün gülmeğe başladı:

— Evet. Ben gizlice garsona ısmarladım.

Neşe ile yemeğe başlamışlardı. Balık iştahlarını açmış, sofranın üstündeki yiyecekler biraz daha azalmıştı.

Yemekten sonra hepsine tatlı bir uyku mahmurluğu çöktü. Masanın önünden kalktılar.

— Cevad, biz şöyle bir çamlıklarda uzanıp uyku kestireceğiz; siz, gelmez misiniz?

Delikanlı, genç kadına baktı. Işık, gülüyordu:

— Ben, şu şezlonklarda kestirmeyi tercih ederim, dedi. Çam kurularile kayan yamaçlara kahkahalar savurarak tırmandılar. Cevatla «Işık», baş başa kalmışlardı. Delikanlı, iskemlesini, genç kadının yanına çekti. O, şezlongun üzerine baygın gibi uzanmıştı.. Gözleri yarı örtülü, yanakları pembeleşmiş. saçları dağılmış; yüzünde, çam dallarından süzülen güneş ışıkları titreşiyordu.. Gülümsiyordu:

— «Işık», bak onlar, çamların gölgelerine gittiler; belki uyuyacaklar, belki de sevişecekler. Sen, niçin bu yol üstü gazinoda kalmağı tercih ettin?

«Işık», güldü. Kızıl dudakları aralandı:

— Böyle fena mı sanki?

Onun gülüşü, delikanlıya yüz vermişti:

— «Işık», birgün seninle yalnız gelelim... Öbür tarafta ne güzel kıyılar var. Hatta istersen gece bile kalabiliriz... Bir kaç gece sonra ayın on beşi... Denizler, gümüş ışıklarla yıkanacak, rüzgârlar çam dallarında şarkı okuyacak, öyle bir gecede beraber olmamızı istemez misin, söyle «Işık»?

«Işık», susuyor, sadece gülümsüyordu. O, güldükçe, delikanlı, ay ışıklı, sonbahar gecelerinin güzelliğini, içli bir şair dilile anlatıyor anlatıyordu:

— İstiyorsun değil mi «ışık»?

Genç kadının gözleri büsbütün kapanmıştı. Biçimli güzel burnunun, pembe kanatları hafif hafif oynuyor, gülüşü baygınlaşmıştı.

— Sus Cevad başım dönüyor.

— Çok bira içtin, sevgilim!

Genç kadının gözleri aralandı. Delikanlıya bir dakika dikkatla baktıktan sonra süzüldü, kirpikleri biribirine kavuştu..

— İçinde, bağırarak seni rahatsız eden geveze, sustu değil mi?

Işık yavaş sesle:

— Evet..

Dedi. Delikanlı, onun ipek saçlarında ellerini dolaştırarak:

— Susacağını biliyordum zaten.. Çünkü benim içimde onun bir eşi var; seninle tanıştığım vakit: «Dikkat et yanarsın!.» diye bağırıyordu. Dinlemedim, senin için yanarken dünyanın en güzel hislerini duyuyordum.

Bir dakika sustu. Sonra kısılmış, küçük bir sesle:

— Evet, diyeceksin değil mi «Işık»? Bir gece seninle buraya geleceğiz... değil mi?..

Genç kadın, başını öbür tarafa çevirmiş, kirpiklerinin dibinde bir sıra yaş belirmişti.

Delikanlı onun başını yavaşça çevirdi:

— Kaçıyor musun sevgilim? İnsan gönüllerini, karşılıklı aşk duyguları çağırırsa kaçmak, yazık değil mi? Her zaman duyulamıyacak duygular, yüreklere dolarsa, onları zorla çıkarıp atmak, günah değil mi?

Genç kadın, yavaşça elini kaldırarak, onun dudaklarını kapatmak istedi; fakat o, bu küçük ve üşümüş eli, ateşli dudaklarına bastırarak öptü...

— Kuzum Cevad, sus... Hiçbir şey söyleme...

Delikanlı, sustu. Fakat gözleri, bir çift kor ateş gibi, genç kadının yüzünde dolaşıyordu.

«Işık», yüzünde dolaşan sıcak bakışlardan kaçmak istiyor, içinin değişik duygularından kaçmak istiyor, bu rüya aleminden kaçmak istiyor.... fakat kıpırdayamıyor, kaçamıyordu...

Güneş, sırma rengi ışıktan eteklerini sürüyerek uzak dağların ardından kaybolmuş; denize, çamlıklara, kimsesizlik dolu gölgeler çökmüştü.. Rüzgâr üşüyerek serinleşmiş, çam dallarında kalan güneş sıcaklıklarile ısınmak ister gibi sokuluyor, dalların ılıklığını aldıkça, çamlar üşüyerek hışırdıyorlardı..

Çantaları toplamışlar, pırıltıları sönen kurşunî parkeler üstünde hızlı adımlarla iskeleye dönüyorlardı. Nemli, ılık vücutlarına çarpan, serin rüzgâr, onları üşütüyor, biribirlerine büsbütün yaklaştırıyordu.

İskeleye geldikleri vakit, vapuru yanaşmış buldular. Bir dakika geç kalış, etrafı su ile çevrili, bu küçük yeşil toprak parçasında onlara heyecanlı bir gece geçirtebilecekti. Sonra gelecek her kötülüğe rağmen, vapuru kaçırmadıklarına üzülerek içeri girdiler. Yine arka güverteye çıktılar. Hepsi biribirine daha yakın, daha samimî olmuşlardı. Omuz omuza oturuyor, etraftan bakanlara aldırmıyorlardı. Başlarında gençliğin, biranın, güneşin, denizin, çam kokulu rüzgârın coşkun sarhoşluğu vardı.

İskemlelerini arka güvertenin, yuvarlak kenarına çevirdiler. Elleri biribirlerinin avucunda, biraz sonra pervanenin köpüklendireceği suların pırıltılı, fosforlu maviliklerine dalmışlardı. Pervana büyük bir gürültü ile dönmeğe başlayınca Cevad genç kadının elini kuvvetle sıktı. «Işık», korkusuz, bir gülüşle gülüyordu:

— Ne güzel gece!.

— Ayın on beşindeki gecemiz, ne eşsiz olacak sevgilim!..

Gökte kıvrık bir yarım ay, sulara pırıltı

serpiyor, koyu yeşil adaların üstündeki mavilikler gitgide esmerleşiyordu...

Kıyılardaki gazinoların lâmbaları, ışıklarını sulara, altın çubuklar gibi uzatmışlardı... Vapurun her tarafından şarkı ses'eri taşarak denize dökülüyordu.

«Işık» arkasını döndüğü kalabalığın seslerini duymuyor; denizin içindeki ışıklar; kulağında mırıldanan, sıcak, tatlı erkek sesiyle bütün insanlardan uzaklaşıyordu. Sesler, uzaktan gelen mırıltılar gibi kulaklarına dolmuyor, rüzgârla savrulup gidiyordu...

— «Işık» Çoban Yıldızına bak!.. Sana göz kırpıyor...

Genç kadın ürpererek başını, delikanlının omuzundan çekti:

— «Çoban Yıldızı» mı?

— Niçin şaştın, sevgilim? Bak, sana göz kırpıyor. Belki de senin ışıklarınla yarış etmek istiyor...

Genç kadın, gözleri, esmerleşen çamlıkların ötesinde, şimşek pırıltılarla yanan «Çoban Yıldızı» nda, delikanlının söylediklerini duymuyor, her an, sabahtanberi daldığı rüyadan uyanıyordu.

— «Çoban Yıldızı»!

— Niçin bu kadar şaştın «Işık»?

«Çoban Yıldızı» yavaş yavaş yükseliyor; vapur ilerledikçe, esmer çamlıkların sırtındaki koyu mavi göklere, beraber ilerliyor koşuyordu...

— «Işık», sevgilim, birkaç gece sonra ay ışığı denizde yıkanırken, «Çoban Yıldızı» göz kırparken, biz...

— Sus Cevad... İstemiyorum...

— «Işık» niçin? Ne var? Ne oldun?

— Sus Cevad...

— «Çoban yıldızı», neş'eni, bana olan sıcaklığını kaçırdı... Niçin?

Genç kadın, delikanlının sözlerini, sorgularını duymuyormuş gibi yavaş, tatlı bir sesle mırıldanıyordu:

— «Çoban yıldızı», yolunu kaybeden yolculara, yolunu şaşıran çobanlara yol gösterir...

Delikanlı, avucundan kaçan eli tutmak istedi:

— «Işık» biz ne yolumuzu kaybeden yolcuyuz, ne de yolunu şaşıran çoban...

— Sus Cevad... İstemiyorum...

Delikanlı, şaşarak onun değişen yüzüne bakıyordu. O, biraz önceki vaddeden kadın değildi. Yabancı duyguların içine girmiş, kendisinden uzaklaşmıştı. İskelelere yanaştılar, ayrıldılar. Adaları arkada bıraktılar. Genç kadın, bu zaman içinde ne bir tek kelimelik söz söyledi, ne de delikanlının yüzüne baktı. Gözlerini «Çoban Yıldızı» ndan ayırmadı.

***

Anne, ocağın karşısında oturmuş, dizlerinde yatan kızının şaçlarını okşuyordu:

—Işık!.. bak Çoban Yıldızı, görünmeğe başladı. Genç kadın, annesinin dizinden doğruldu. Başını onun göğsüne yaklaştırarak, ocağın sağındaki parmaklıklı pencereden dışarılara baktı:

— Görüyorum anne... gözlerim onda...

Büyük dağların, koyu gölgeli sırtlarında «Çoban Yıldızı» daha iri, daha parlak göz kırpıyordu.

Genç kadın Çoban Yıldızından gözlerini ayıramıyordu:

— O, şimdi bana ne hatırlattı biliyor musın? Kardeşimin düğünü için bir ay evvel İstanbula gittiğim zaman, bir arkadaşımın sonu belki bir felâketle bitecek olan bir macerasını... İnsanlar, göklerden, denizlerden, topraklardan hiç ayrı değilmiş; insan, göğün, denizin, toprağın bir zerresi muhakkak... Aralarında öyle sıkı bir bağlılık var ki... Durdu, yorgun yorgun içini çekti; yavaş bir sesle söylüyor, sanki dağın sırtından ağır ağır yükselen Çoban Yıldızıyla konuşuyordu:

— Ben daha çocuktum. Yine böyle Anadolunun, uzak, ıssız bir köyünün, küçük toprak evlerinden birinde otururduk. Bazı akşamlar, başımı dizlerine koyar, yatardım. Sen saçlarımı okşardın. Bu okşayış, uykumu getirir, gözlerim kapanırdı. Sen, karşı dağın karanlık sırtından, çapkın bir göz gibi kıpışa kıpışa bakan Çoban yıldızını işaret eder: « Çoban yıldızı, yolunu kaybeden yolculara, yolunu şaşıran çobanlara yol gösterir» derdin. Çoban Yıldızı yolunu şaşırmış bir arkadaşımı da kurtardı anne!. Arkadaşım kocasile, Anadolunun çok uzak bir köşesinde, küçücük bir köy evinde, dünyadan uzak, kendi yarattıkları dünya içinde rahat, mes'ut yaşıyorlardı. Bir gün İstanbuldaki erkek kardeşinden «evleniyorum abla gel» diye bir telgraf aldı. Kocasını yuvasında bırakarak senelerdenberi görmediği büyük şehre döndü. Düğün, kalabalık, parlak, ve ışıklı oldu. Genç kadın billûr kadehlerden altın içkiler içti, başı döndü, taze vücudunun kanı tutuştu, yanına sokulan bir genç adamın sözlerini dinledi, onun kolları arasında dansetti, ve genç adamın iki gün sonra istediği randevuye «gelirim» diye de söz verdi. O gün genç adam arkadaşlarını da çağırmıştı. Genç kadın ilk önce buna üzüldü. Fakat Ada yolunda onlara alışmağa başladı. Adada bira içtiler, dansettiler. Genç kadın neşelendi. Öbür gençler çamlıkların arasına uyumağa çekildiler. Arkadaşım delikanlı ile yalnız kalmıştı. Başının içini öyle değişik düşünceler, duygular sarmış bürümüştü ki, bir gece davetini kabulde bile hiç mahzur görmedi.

Işık, gözlerini kapamıştı; artık Çoban Yıldızına bakmıyordu; kendi içile konuşuyor, gibiydi:

— Gün kararınca vapura bindiler; dönüyorlardı. Arkadaşım tatlı bir baş dönmesi içinde delikanlıyı dinliyordu. Lâkin onun rüya uyuşukluğu çok sürmemişti, birden silkinerek doğruldu. Çünkü, vapurun önünden geçdiği bir adanın mezarlık sırtı üstünde parlayan Çoban Yıldızına, gözleri ilişmişti.

Işık, gözlerini açtı, dalgın dalgın bakındı:

— Ona bir gün Çobanı göstermiş ve senin bana çocukluğumda söylediğin sözleri söylemiştim. Arkadaşım hemen onları hatırlamış.

Genç kadın ince uzun parmaklı ellerini annesinin beyaz saçlarında gezdiriyordu:

— Yanındaki delikanlı bütün sevimliliğini kaybetmiş, manasızlaşmıştı. Genç kadın nasıl böyle bir rüyaya daldığına, kendi de şaşıyordu.

— Sonra kızım?

— Çoban yıldızı sade yolcuların, çobanların değil, yolunu şaşırmak üzere olan minimini kadınların da, yolunu buluyor, yuvasını gösteriyormuş!.. Arkadaşım, kocasının yanına döndü... Günahsız olarak döndü anne!.. Çoban Yıldızı, onu kurtarmıştı... Anlıyorsun değil mi ânne?

— Anlıyorum kızım!

İKTİDARSIZLIĞI
ve
BEL GEVŞEKLİĞİNİ

giderir, yaşamak neşesini iade eder. Eczanelerde bulunur. İstanbulda fiyatı 150 kuruş. Tafsilât için: Galata- Posta kutusu 1255

No. :18 **YARIM AY** 1 İlk-Teşrin

Her ayın 1 inde ve 15 inde çıkar

İdarehanesi: Resimli Ay Basımevindedir

Telefon: 23607 — Yıllığı · 6 Aylığı

Abonmanı { Türkiyede 350 kr. 175 kr. / Dışarıda 20 İs. fr. 10 İs. fr.

Yazı direktörü: Emin Refik Müslümoğlu

Basan: Resimli Ay Basımevi T. L. S.

Refia — Nazmi bugünkü maçları nasıl buldun ?
Nazmi — Çok heyecanlı !..
Refia — Seni en ziyade heyecanlandıran kim oldu ?
Nazmi — . . . .

Nazmiyi en ziyade heyecanlandıran ne olduğunu yukardaki resimlerin ilk harfleri göstermektedir.
Bu bilmeceyi doğru çözenlere armağanlarımız :

Birinciye: 3 metro ipekli kumaş; İkinciye: 3 metro yünlü kumaş; Üçüncüye: Bir çift ayakkabı; Dördüncüye: Bir çift Söşon ; 5 - 15 inciye : Kravat, Çorap, Mendil, Dolmakalem ; 16 - 30 uncuya: Yüz kuruşluk bir kitap ; 31 - 50 inciye: Yetmiş beş kuruşluk bir kitap; 51 - 75 inciye elli kuruşluk bir kitap; 76 - 100 üncüye yirmi beş kuruşluk bir kitap.

16 inci sayımızdaki bilmecenin doğrusu: (ŞİŞLİ TERAKKİ LİSESİ) dir.
Bu bilmeceyi doğru çözenler arasında çekilen kurada kazananlar :

1 — Sarı Lira — İstanbul Beşiktaş, Serence Bey yokuşu Öğretmen Bay Ali Derviş evinde Saadet Derviş.

2 — Beş Gümüş Lira — Moda Şevket bey sokak 131 Bayan Hayat evinde Güzide Rıza.

3 — 3 Gümüş Lira — Ankara Keçiörende Tüccar Bay Remzi köşkünde Bülent Nuri.

4 — 2 Gümüş Lira — Ereğli varidat işyarı vasıtasiyle Bayan Ruhsar Altan.

5 — 1 Gümüş Lira — Samsun Vakıflar direktörü Kızı Müşerref

6 — 1 Gümüş Lira — Bursa Emir Buhari İlk Okul Öğretmeni Hikmet.

7 — 1 Gümüş Lira — Konya Süel Orta Okulda Çengelköy ü 4708 N. İ.

8 — 1 Gümüş Lira — Kastamoni Sanat Okulu talebelerinden 379 Sait.

9 — 1 Gümüş Lira — Adana 6 ıncı işletme hareket dairesi 1 inci sınıf istasyon memuru Tahir Göktuğ kızı Neclâ.

10 — 1 Gümüş Lira — Balıkesir Ali Şuuri İlk Okulu beşinci sınıf Nermin Taluğ.

11 — 1 Gümüş Lira — Erzurum defterdarı Riza Sungur Oğlu Tahsin Sungur.

12 — 1 Gümüş lira — Ankara Silâh Fabrikası dökümhanesinde 2127 Zeki Erkunt.

13 — 1 Gümüş lira — İstanbul Kadıköy 11 inci İlk Okuldan 373 Melâhat

14 — 1 Gümüş lira — İstanbul Erkek lisesi 1131 Suat.

15 — 1 Gümüş lira — Bayazıt H. Muhasebe işyarlığında Bay Zeki oğlu Vedat Timuçin.

100 Kuruşluk birer kitap

Denizli: İlbay kızı Baria Ertem. Kars: Mst. Mv. P. a. 6 Bl. Teğmen Hakkı. Antalya: Gazi Mustafa İlk Okulunda 79 Necmiye. Sivas: Kız Orta Okulu sekizinci sınıf Nermin Hoşgör. Kayseri: Baytar direktörü Bay Fikri Kızı Hayriye. Samsun: Telgrafçı Şevket Bayrak. Çankırı: üçüncü dağ topçu taburu Bt. 8 Yarsubay Atıf elile Güzide. Adana: Erkek Öğretmen Okulu 370 H. Çetin. Mardin: Orta Okul 109 Abdurrazak Aysan. Ankara: Defterdarlık Varidat Tahakkuk Müdürlüğünde Yafis Aker. Ankara: Maliye Vekâletinde Bayan Hacer vasıtasiyle Nazire Nedim. İzmir: Gündoğdu Hayat sokağı 19 numarada Mehmet. İstanbul: Üsküdar Tahaklar mahallesi Selim Paşa Taşı Caddesi numara 29 Naime.

75 kuruşluk birer kitap

Konya: Lisede 276 Fikri. Çanakkale Orta Okul 695 numaralı Cezmi Polat. Eskişehir: Jandarma Kumandanı oğlu Hamit. Gaziayıntap: Belediye altında berber İsmail. Yozgat: Lisede 654 Cemal Van: Hudut Alayı Karargâhında Muhabere Erbaşı Kâşif Birkan. Elâziz : Yenihan numara 40 Oğuz Selim. Trabzon: Zeytinlik iç sokak numara 16 Mehmet Ali. Mersin: Kaymakam Zadeler Şeriki Bay Tahsinde N. Leman. Niğde: İlk Öğretim Enspektörü H. Yalçın kızı Türköz Yalçın. Zonguldak: Denizyolları Acenta kâtibi Saffet Işık. Ankara: Sıhhat Vekâleti Sicil İşyarlarından Enver Mutlu. Ankara: Ziraat Fakültesi 5 inci sömestre S. R. Doğukan. İzmir: Muhabere Alayı beşinci tabur yazganı Kâzim Solak. İstanbul: Edirnekapı Diş Doktoru Übeyt oğlu Özdemir. İstanbul: Şişhane Karakolu Eli ve Dina Apartmanı 7 numara Sabahat Evim. İstanbul: Üniversite Hukuk Fakültesi 4195 Hıfzı Berkay İstanbul: Haydarpaşa Lisesi 1061 Şükrü Bayazıt. İstanbul: Kızıltoprak Ziver Bey yokuşu Öğretmen Sacide. İstanbul Takas Heyeti kalemi daktilosu Melâhat.

50 kuruşluk birer kitap

Siirt P. Alayı 3 Bl. K. V. Teğmen Nurettin eşi. Diyarbekir: Posta Memuru Bay Remziden Saadet. Bursa: Kız Lisesi 152 numara Leman Özkaptan. Sinop: Belediye Ebesi Belkıs Erguben. Edirne: Ağ mahallesi Yolageldili Hasanoğlu Tarık Oral. Bitlis: Piyade Alayı Muhabere Baş Çavuşu H. Özden. İzmit: Kültür Direktörlüğü sekreterlerinden Ömer Ertem. Erzurum: Yakutiye Kışlası Topçu Yüzbaşısı Suavi Gürman. Antalya: Lisede 687 Fuat Dinçer. Manisa: Avukat Kemal Tayman kızı Semiha Tayman. Malatya: Furat Okulu Öğretmeni Güzide İnan. Balıkesir: Askerî hastane hesap memuru oğlu Hayati Muhtar. Kırklareli: Acenta Rıza kızı Nermin Güngör. Denizli: Külâhçı oğlu Ahmet. Kırıkkale: Askeri sanatlar mektebi 232 Cemil Göksan. Ankara: Divanı muhasebat G. 12. Mu. A. Remzi vasıtasiyle Kemal. İzmir: Cedit mahallesi Morahane sokak 216 Nazım. İstanbul: Beşiktaş, Çırağan caddesi 36 numarada Nesrin Onaran. İstanbul: Kalenderağa mahallesi Bozdoğan kemeri caddesi No. 27 Makbule. İstanbul: Kandilli Kız Lisesi dördüncü sınıf Şükran Tutaş. İstanbul: Harbiye okulu 1728 Şevki Gökbi. İstanbul: Cihangir Güneşli sokak No. 16 Mustafa Hasan.

25 kuruşluk birer kitap

Bursa: Ziraat okulunda 321 M. Koşal. Erzurum: Müstahkem mevki inşaatı istihkâmiye komisyonunda Yüzbaşı Bay Ragıp oğlu Yılmaz Turgay. Aksaray-Konya: Cumuriyet müddeiumumisi baldızı Güzin. Trabzon: Lisesinde 226 Mehmet Durul. Gaziantep Cumuriyet okulunda 649 Meliha Aysal. Tokat: Baytar Cenap kızı Mübeccel Alkan. Konya: Lisede 1652 Hasib Altunsel. Eskişehir: Hacı Alibey caddesi No. 308 İlhan. Çorum: Delikara Karaoğlu Mustafa Yılmaz. Samsun: Gazi İlkokulu dördüncü sınıfta A. Behzat. Burdur: Orman mühendisi Ali kızı Hikmet. Edirne: Sanat okulu demirci öğretmeni Kadri. Kütahya: Çukurhan 1' Gıyas Sağer oğlu Mümtaz Sağer. Ankara: Bayındırlık Bakanlığı zatişleri memuru Özge. İzmir: Karşıyaka, Nuhbey sokak No. 56 Bayan Nusret.

No. 18 YARIM AY BİLMECE KUPONU No. 18

PEK

YAKINDA

CAHİT UÇUĞUN

EN SON YAZDIĞI:

AŞK ◆ ISTIRAP ◆ DUYGU

R O M A N I N I

İLK DEFA "YARIM AY" BASACAKTIR.